

ПЕСЕНТА
на
ТОКАЧКАТА

Алекс
Боддан

АЛЕКС БОЛДИН

ПЕСЕНТА НА ТОКАЧКАТА

chitanka.info

КЪМ ЧИТАТЕЛЯ

Преди време, изпращайки на моя приятел, добруджанеца Красимир Бачков, разказа си „Мелани“, получих изненадващ коментар: „Обичаш животните и пишеш добре за тях. Защо не издадеш свой анималистичен сборник с разкази? Досега не познавам да е излизал такъв. Дончо Цончев пише за животни, но не е издал сборник“.

Замислих се над предложението му. Тогава още нямах необходимия материал за него. Бях написал едва три разказа и с това скромно амплоа идеята си оставаше на практика неосъществима.

Наистина обичам животните, но нямах опит в писането за животни, пък и въобще нямах достатъчно опит в писане на разкази. Смънках някакво извинение пред моя приятел.

След това нещата постепенно се промениха. Под клавишите на домашния ми компютър се раждаха разказ след разказ, някои от които бяха за животни.

Впрочем те бяха за случки, които ставаха пред очите ми. Трябваше само да ги разкажа.

Нямам амбицията, че тези ми разкази са нещо кой знае какво, нямам и амбицията да бъда разказвач анималист. Но все пак разказите се появиха, а щом вече ги има, трябва и да направя нещо те да се прочетат.

Това е и решението ми да комплектувам този сборник, да създам настроение у читателя и където и да се намира той, във влака, в трамвая или на излет в планината, да отвори това сборниче и да прочете някой от разказите. Ще ми бъде много приятно, ако при това му се вдигне настроението и забрави ежедневните си грижи и тревоги.

Авторът

ЧОПЪР

„Замърсеното тяло поддържа духа
неспокоен“

Лозунг в обществена
баня от 1969 г.

Дремя некачествено пред градската баничарница. Мъгливо и влажно е. До мен са още трима мои събратя, естествено, от моя пол. И тримата са с отхапани уши, по-точно е да се каже с белязани уши, защото всеки минал през общинския ветеринар, е с ухо отрязано на триъгълник в горната си част и с една отчайваща липса на мъжественост, която в първия момент притеснява, но с която постепенно се свиква.

Абе, какво да ви кажа, животът е суров за нашия кучешки род. Човешките същества са взели мерки нашата популация да намалее по един брутalen и кучененавистен начин.

Гладен съм, много гладен и жаден. Муцуната ми е заровена във влажната рижка козина, носът ми е почти сух, признак на телесно неразположение. Близвам с език едната от лапите си. Боли! Измръзнала е през отминалата зима. Ледът и калта са възпалили меката възглавничка, а между ноктите е започнало да гнои, но какво да се прави? Да се иде на ветеринар!? Това са пълни глупости! Помияр като мен не ходи на ветеринар, освен ако не е домашно куче и ако стопанинът не благоволи да го стори. Така че ближа си болната лапа и задавено скимтя от болка.

Имам си и една покровителка. Тя живее в кооперацията, където е градската баничарница. Тя ми хвърля чат-пат по някой комат сух хляб и ме гледа как го ръфам с настървение. Днес обаче я няма и от моето втренчено гледане към терасата няма файда.

Някаква млада госпожа слиза от малката си синя кола, поглежда ме и състрадателно казва:

— Пак ли те лъже оная ма, мамо?... Не гледай нагоре, тая мръсница няма да те нахрани, ето, вземи! — и ми хвърля парче от нещо извънредно вкусно, което идентифицирам като най-божествената храна на света. Тя го нарича „салам“. Може и така да се казва, може, но илюзията е кратковременна, а вкуснотията стига колкото за един зъб, за едно сладостно прегълъщане и свършва. А после?... После животът продължава в същото русло — глад, глад и пак глад.

Сега лежа пред градската баничарница, поемам с опиянение аромата на прясно печащите се банички и мечтая за рая. Ако не знаете, ще ви го кажа, че един кучешки рай е пълен с всякакви вкусни неща. Най-напред това са броениците от суджуци, които всеки ден наблюдавам на терасата на моята покровителка. После, да не объркам нещата, идва ред на малката сергийка пред входа на железопътната гара. Там се пекат едни малки парченца месо, които ме карат да вия от мъка. Накрая е това заведение с банички, ароматът на които усещам от почти километър разстояние.

Тук е постоянното ми местопребиваване. Щом се опекат вкусните банички и почва да се точи навалица от народ. Всеки купува, мляска, прегълъща, а с него в синхрон прегълъщам и аз. Има и едно доста голямо кошче за смет, досами входната врата, в което освен мазните хартийки някои хвърлят и парчета от банички. Това всъщност е и моят щастлив миг, защото гладната ми муцуна неизменно се насочва към него, рови щателно и накрая изважда желаното късче.

Нахалниците около мен решително биват нахапани от същата тая моя гладна муцуна и по тоя начин се осъществява равновесието в природата — някои се наяджат, а други — не.

Единственото неприятно нещо в минутите след блаженото хапване е, когато почнат да ме хапят ония нищожни малки същества, набити в козината ми. Ужасни са, повярвайте ми! Лявото ми ухо, не онова, белязаното, а другото, е разкървавено от чесане. Тая мъгла, която сега пълзи навсякъде, сякаш им действа като енергиен стимулант. Те впиват смукала в мен, бодат, смучат, късат и извършват всякакви възможни издевателства над бедното ми тяло. Бръскам, за да ги отърся от себе си, но те напук още повече освирепяват, сякаш дяволът ги дирижира. Ужас! В тоя момент обаче съм така изнемощял, че нямам възможност да сторя и най-малкото движение. Нека хапят! Мамка им! Около мен е никаква вакханалия, защото и моите събрата

също са нападнати от тях. Скимтят, чешат се, от време на време излайват от отчаяние, но на кой ли му пука за нас?

Сега, в тоя момент, когато баничките все още не са опечени и навалицата от хора не е започнала да приижда, искам да ви разкажа накратко моята история на куче помияр.

Казвам се Чопър, по-точно Чоупър, защото, както се изрази онът мой млад кръстник, съм приличал на едноименния английски герой от не знам кой си телевизионен сериал.

Роди ме Дейзи, моята сладка майчица от чистокръвна улична порода, смесена с породата на селски пришълец. От цялото котило оцелях само аз, защото бях извънредно напорист и нахален. Изпохапвах де що биваше около мен, но докопвах хранителното късче месо или кокал, предложено според случая. Ма Дейзи нямаше нищо против моята лакомия, освен когато се настървях на повехналите ѝ цици. Тогава получавах малък, но запомнящ се урок от кърваво ухапване. Имаше какво да се учи от Ма Дейзи. Благият ѝ поглед ме галеше и успокояваше едновременно. Колко е важно да получаваш такъв нежен майчински поглед от най-ранно детство. Чувстваш една силна закрила и доверие, което не може нищо да замени.

Обаче в един страшен миг Ма Дейзи изчезна. Скимтях и я търсех. Нямаше я. По-късно видях тялото ѝ до контейнера с боклук. Беше я бълснало едно от онези ръмжащи и смрадливи животни, които и до ден-днешен не мога да понасям. Видях я и изтръпнах. Нямаше я вече моята Ма Дейзи. Побутнах я с нос — не мърдаше. Беше студена като камък. Тогава мъката в мен се отприщи и завих от отчаяние.

Надали можете да си представите как се чувствах. Виех към нощните светила, а навсякъде около мен бе тъмно. Накрая някой отвори прозорец и хвърли по мен пиратка. Трясъкът ѝ така ме стресна, че се вкамених. Побягнах надалече и повече не се върнах при това място.

Един от най-ярките спомени от детското ми бе огромната шатра на гостуващия цирк.

През един топъл юлски ден до слуха ми достигна гърлено звучене от едно бавно движещо се същество, което обикаляше улиците на града. То кръстосваше насам-натам и огласяше с ехото си надлъж и шир всички крайни квартали.

Моето любопитство, като на всяко малко куче, беше безмерно. Веднъж видял това странно животно, в душата ми нещо трепна и ме понесе след него като летен пролетен ветрец. Следвах го навсякъде.

Привечер то спираше до онай огромна бяла шатра, на върха на която се мъдреше голям син надпис „Цирк Глобус“. По-долу пък, с по-малки червени думи светеше друг надпис: „25 години народна власт — 25 години цирк“. Тези думи не ми бяха много ясни, но чух от един човек да казва, че били „голяма работа“. Голямата работа бил точно червеният надпис и като голяма заслужавало да ѝ се смеят всички. Той се смееше, с него се смееха и други хора, докато не дойдоха някакви злобари, облечени в зелено. Те надуха свирки, извадиха гумени прътове и започнаха да бият хората. После всичко затихна и циркът започна със силна фанфарна музика. Аз, естествено, се мушнах под шатрата, пропълзях напред и се озовах в краката на хората от първия ред.

Беше извънредно интересно, погледнато от всяка гледна точка, включително и от кучешка. Отпред на арената се премятаха някакви пъстро облечени хора, нацепани с червена боя и с големи топчети носове. Тичаха някакви дребни дългоопашати кончета, въртяха се огромни животни с големи носове.

В един момент цяла банда мои събратя изскокна отнякъде и шеметно затича в кръг.

Не издържах. Подскокнах от мястото, където лежах, и затичах заедно с тях. Естествено, че ме забелязаха. Всички се спуснаха да ме гонят. Хората свиреха и се смееха отвсякъде. Дребните ми братовчеди бяха по-бързи от мен, настигнаха ме и като се започна една вакханалия... Те хапят, аз хапя и т.н., докато някой ме сграбчи и понесе извън шатрата.

Кротувах в ръцете му, защото не знаех накъде ще се обърнат нещата. Ами ако се обърнат на бой? Така че кротувах. От време на време изскимтявах, ама тихичко, за да не дразня оня, на когото бях в ръцете. След като ме изнесе от шатрата, той спря, завърза ме с конопена връв и чак тогава ме пусна. Чаках с трепет новите прищевки на съдбата. Отнякъде се появи малко момче, погали ме, почеса ме зад ушите и проточи:

— Чоопър! Чоупър!... Така ще се казваш и ще станеш велик цирков артист. Я да видим колко високо можеш да скачаш?... — каза

то, шляпна ме с една тънка пръчица и аз, за моя най-голяма изненада, подскокнах. После още веднъж и още веднъж...

— Има заложби! — отсече големият човек, който ме носеше. — Ще стане!

Така се продължи цяла седмица. Накрая ми писна и взех да клинча. Обаче пръчката бе сменена с по-дебела и като заигра, я по лапите, я по гърба... игра дотогава, докато започнах отново да подскачам.

Бре-е-е-й! Тегло! След известно време на обучение ме изкараха и на арената. Тичах с другите събрата, подскачах, премятах се, ходех на задни лапи, а публиката пляскаше от възторг. Възторгът обаче не бе взаимен. Моя милост изпитваше една странна досада и тъга. Всичко вървеше насила и под чужда воля. Самочувствието ми увехна и посърна като настроението на стар пес, на когото не стига трудов стаж за пенсия. Искаше ми се да се разхождам на воля, да гледам слънцето и белите облачета, да усещам ветреца в козината и да слушам как жужат пчелички и пеят птички.

Накрая успях да избягам от омразния ми цирк. Беше през една ясна звездна нощ. Дресърът имаше рожден ден. Беше поканил цялата акробатична трупа. Пиеха и пееха, вдигаха наздравици и си пожелаваха светло бъдеще. Малкият му син пък се бе увлякъл в нощен риболов. То в нашата градска речица какво ли можеш да хванеш? Дори и жаби няма, но той обикаляше вирчетата, святкаше с малко фенерче и замяташе детския си прът с надеждата, че ще хване акула. Хвърляше въдицата къде със стръв, къде без стръв, колкото да върви процедурата.

Наблюдението и дисциплината бяха отслабени. Настана времето на слободията и волните изпълнения. Моя милост тутакси се възползва от ситуацията.

Та в тая нощ опитах стария цирков номер с лапата и резето. Отворих безпроблемно вратата на кучкарника. А после... хукнах, та се не видях. Моят пример бе последван от другите събрата. Поради стартовата преднина обаче, никой не можеше да ме стигне.

Да ви разправям какво стана по-нататък е безинтересно. Бих се спрял само на краткия флирт с Муцка, кварталната кучка, която упражняваше постоянен и ревнив контрол върху местната мъжка кучешка популация.

Тъжно и безинтересно!... Такъв е нашият бездомен кучешки живот, животът на помияри, притиснати от всякакъв вид финансови, хранителни, сексуални и какви ли не други кризи.

Благословена е тая наша градска баничарница... Колко ли мои събрата е спасявала от гладна смърт?! Излишно е да споменавам, че ако трябва да ѝ се дава някаква награда, тя трябва да бъде от името на всички бездомни като мен кучета, дори знаете ли? До входната ѝ врата би трябвало да има сложена мраморна плоча със златен надпис: „Ти си нашата мила животоспасителка. На теб дължим и радост, и щастие, и хубаво кучешко настроение... — от твоите почитатели, Чопър, Лъки, Очко, Цезар и Чарли.“

Сега, когато мъглата пълзи и се стеле навсякъде, когато прониква и в най-топлите кътчета на мръсната ми козина, лежа отпаднал с полуизсъхнал нос и чакам да се опекат баничките. След малко хората ще заприиждат. Някои, вече сити, ще хвърлят в коша вкусните мазни остатъци.

Ние само това чакаме. Ще се юрнем вкупом. С бутане и хапане ще ги поемем с прегладнели муцуни и ще побегнем надолу към старата железопътна гара.

А когато ги изядем, някъде, в някое скрито кътче на спокойствие, ще се върнем отново при нашата спасителка, ароматната баничарница. Ще се излегнем и ще запоскаме отново с ожесточение мократа си мръсна козина. Все пак сме помияри, нямаме навика да се къпем, а онези гадни хапещи същества само чакат миг на отпускане, за да ни нападнат. Започват да ни хапят, докато ни докарат до отчаяние. Такава е нещастната ни кучешка съдба.

Има обаче една полза от тях. Хапането ни държи неспокойни, което е гаранция, че у нас все още тлеет въгленчето на живота. Ако бях някой кучешки мъдрец, щях да напиша с големи червени букви следния лозунг: „Замърсеното тяло и бълхите поддържат духа жив и неспокоен“. Щях да го напиша, макар и да нямам нужната грамотност. Щях да го окача на видно място, за да го четат всички, защото погледнато отвсякъде, това си е чистата и гола истина.

КУЦИЯТ ГЪЛЪБ

Не съм виждал човек да обича толкова силно гълъби като бръснаря Пеци. Всяка сутрин, след като измиташе пред бръснарницата, той сядаше на един стар разкривен стол и започваше да чупи залъзи от белия мек хляб, купен специално за гълъбите. Хвърляше им, гледаше ги с умиление и усмивка. Човек имаше чувството, че ще протегне ръце и ще ги прегърне.

Тези птици бяха цяло малко ято, което летеше постоянно над Стария пазар. Кацаха тук и там, където откриваха храна, след това политаха в синевата, кръжаха над магистралата, стрелкаха се към текстилния комбинат и приватизираната мелница. Там беше старата им хранителна база. Сега мелницата не работеше и зърно нямаше. В пустеещия двор, където винаги имаше товарни камиони, сега складираха старо желязо. Малка фирма за вторични суровини беше откупила една част от просторния плац и се опитваше да преживява с този не съвсем активен бизнес.

Спомням си как преди трийсетина години около разпиляното жито в мелницата гъмжеше от гълъби. Летяха на гости ята и никой не ги гонеше. Като деца ходехме там, за да ги гледаме и да се мъчим да хванем някой от тях. Така и не успяхме. Те предугаждаха действията ни и литваха. За нас децата това беше вълнуващо събитие.

Вероятно и Пеци е имал детски преживявания, свързани с тези птици. Беше ги заобичал така, както родните си деца. Малкото ято гълъби беше негова страсть, грижа и радост. Те го познаваха и непрекъснато кръжаха около малката тенекиена бръснарничка. Дори в неделни дни, когато го нямаше, пак кацаха и търсеха липсващите трохи.

В ятото имаше един куц гълъб. Дясното му краче беше счупено, вероятно от злосторник или при някакво злощастно събитие. Този гълъб винаги беше изпреварван от другите. Трудно успяваше да се докопа до залъчетата. Беше тъмносин, винаги наежен и оклюмал като болно дете, забравено от родителите. Този нещастен гълъб беше

специалният любимец на Пеци. За да го нахрани, той разгонваше другите и му хвърляше най-едрите и меки залъчета. Гълъбът не беше плашлив. Куцукаше около него, а когато не успяваше да укроти залъчето, си помагаше с крило. Беше изпосталял и трудно летеше. Почти винаги странеше от ятото. Обикновено кацващ на стряхата на жълтия трафопост и от там следеше околните събития.

Случи се така, че жената на Пеци заболя от рак. Беше му много трудно да върти бръснарския занаят и да ходи до болницата. Вечер затваряше по-рано, а сутрин идваше на работа чак след десет часа. Гълъбите обаче не забравяше. Те го чакаха нетърпеливо, а когато хвърляше залъчетата, се юрваха прегладнели да кълват.

Киро, неговият съсед от кооперацията, винаги го заговаряше на тая тема: „Кога ще правиш пилешко с ориз? Оная лакомия, бялата, ти разваля цялата дисциплина! Хвърли едно саркме, тури няколко парчета в тигана, а от мен имаш бирата!“

Пеци го слушаше усмихнат, но не отговаряше. Той носеше майтап и не се сърдеше на тия думи. Беше незлоблив и мек човек. Това си му личеше. Можеше да се срути светът, но за Пеци това нямаше значение. Щом свършише работното му време, купуваше си две бутилки бира „Каменица“, половин кило евтин салам, сядаше пред бръснарницата и започваше да пийва и замезва.

Сега трябваше да се раздели с този си навик. Жена му се влошаваше с дни и през повечето време трябваше да бъде около нея, в болницата. Най-верните му приятели от района на Стария пазар, бай Ценко и бай Асен починаха. Ценко му беше редовната компания в изпиването на „Каменицата“. Инфарктът го повали неочеквано. Бай Асен пък не се събуди една сутрин след предозиране с ракиена почерпка.

Замести ги безработният Любчо, синът на Ценко. Той също обичаше гълъбите. Обичаше и чалгата, която неспирно се лееше от бръснарницата. Новината за болната съпруга на Пеци го трогна. Още не беше отшумяла мъката по родния му баща и ето сега нова. По всянакъв начин се мъчеше да го разсее. Ако можеше, дори би взел бръснарската ножица и би започнал да подстригва клиентите, докато Пеци бе в болницата, но не можеше. Занаятът си е занаят. Има си тънкости и мурофети. Можеше обаче да лови риба. Ловеше, пържеше и

двамата заедно я изяждаха пред погледите на посетителите на Стария пазар.

В началото на лятото Пеци овдовя. Свършиха мъките за жена му. Изпрати я с най-близки роднини и приятели. Остана сам. Беше му много тежко. Мъчеше се с работа да разсее мрачните мисли. Идваше да подстригва дори в неделя. Един ден след погребението купи мек топъл хляб и седна пред бръснарницата. Гъльбите го усетиха и мигом долетяха. Долетя и куцият гъльб.

Пеци го видя и протегна ръка. Птицата се доближи доверчиво до него. Той се присегна и я хвана. Сложи я на коляното си. Зачупи меки залъчета и започна да я храни. Тя кълвеше хляба от ръката му. Виждаше в него близък приятел. В този момент мина Киро.

— Ти съвсем го опитоми този перушан — каза майтапчийски той.

Пеци не му отговори, а продължи да храни гъльба.

— Кажи ми как ги правиш тия номера? — продължи заядливо Киро.

— Я върви на майната си! — стрелна го Пеци.

— Да не съм аз виновен за смъртта на жена ти, бе...

— Чупка!...

Киро скръцна със зъби и отмина.

Дойде Четиридесетина от смъртта на жена му и Пеци се подготви както подобава. Свари жито, наръси го със захар. Купи вино. Покани съседи, почерпи и Любчо. На другия ден осъмна рано пред бръснарницата. Измете старателно. Почисти бръснарски инструмент. Радиокасетофонът му обаче мълчеше. Не се чуваше чалгата, не се чуха вицовете на Шкумбата. Беше в траур. Не му бе до веселба.

Извади хляба и седна на стола. Отнякъде долетяха гъльбите. Те се засуетиха около него, закълваха лакомо. Пеци ги огледа внимателно. Липсваше куцият гъльб, неговият любимец. Погледът му пробяга тревожно по стряхата на жълтия трафопост. Там го нямаше...

В това време от ъгъла на кооперацията се зададе баба Зоя. Тя вървеше бавно и съсредоточено. Стъпваше внимателно, защото напоследък все се спъваше и падаше.

— Лельо Зоя, ти си цял ден на терасата. Виждала ли си Кьопчо? Оня тъмносиния, слабичкия. Гъльба де...

Баба Зоя се поспря, погледна го някак странно, а след това тихичко със съжалителен глас каза:

— Твоя Кьопчо го умори Киро. Не зная какво му пречеше тая саката птица. Подгони я, хвана я и изви врата ѝ. Захвърли я хей там, до трафопоста. Но си мълчи, че с него сме съседи. Да не вземе да се заяде, ако разбере, че съм ти казала.

Пеци зяпна стреснат. Не можеше да каже и дума. Въздъхна мъчително със стенание. Ръцете му затрепериха. Стана. Прибра стола и заключи бръснарницата. Качи се на зеления велосипед и си замина. Цяла седмица никой не го видя. Бръснарницата пустееше.

В неделя призори спящите кооператори бяха събудени от шум на счупени стъкла. Киро беше излязъл пред входа и псуваше на поразия. Неизвестен злосторник бе хвърлил камък по току-що остьклена му тераса. Едно от крилата ѝ беше надробено безвъзвратно.

Съмваше. Високо в избледняващата небесна синева летеше малко ято гъльби. Те се бяха устремили на изток, към изгряващото слънце, натам, където в миналото се намираше тяхната хранителна база.

ПЕСЕНТА НА ТОКАЧКАТА

Бе началото на април, а зимата сякаш не искаше да си ходи. През нощта бе навалял обилен едър сняг, който сега, нагрян от южното слънце, усилено се топеше. Малкият ни син микробус, току-що зареден с нова порция дизелово гориво, весело гълташе километрите по черната асфалтирана магистрала. Бяхме тръгнали по тъмно от заспалия премръзнал севернобългарски градец на далечна командировка из Пиринска Македония. Течеше вече шестият час на пътуването. Шофьорът бе засилил парното и ние леко придръмвахме, унасяни от ритмичното клатушкане на колата. От време на време отварях очи, за да погледна заснежените върхове на Пирин. Обедното слънце грееше така ослепително, че от снежната белота очите ме заболяваха. Тогава извръщах поглед надясно, натам, където край пълноводната Струма с отморяващ зелен цвят се низеха градините с току-що покълнали пролетни зеленчуци. Колко богат и красив е този край на България! Гледаш и не можеш да се нагледаш на сменящите се като във фильм пленителни природни картини. Току-що отминали шеметните скали на Кресненското дефиле и погледът ни лита по широката долина на Струма натам, където в далечината високата заснежена Беласица затваря като синьо-бяла длан хоризонта.

Отминаваме крайните квартали на Сандински. Водачът ни подхвани:

— Тук открай време си е било Българско. Християнството е крепяло хората през дългото османско владичество. Вижте, хей там, на връх планината са поставили един голям кръст, за да се знае, че това е християнска земя.

Гледахме към Пиринските ридове, но така и не можахме да видим този кръст. Нашият спътник отдавна не бе идвал по тези места и май бе забравил откъде най-добре се вижда кръстът. Видяхме обаче стръмните пясъчни ерозирали склонове на Пирин, така характерни за Мелнишкия пейзаж.

Микробусът се стрелна край постройките на някаква консервена фабрика и се шмугна под моста, по който се отклоняваше магистралата за граничния пропускателен пункт Кулата. Нашият път продължаваше направо за Петрич, където беше и крайната точка на пътуването ни.

— Да се отбием до Рупите! — предложи нашият водач. — Ходил ли е някой до любимото място на баба Ванга?

Май само той бе ходил там. Всички бяхме единодушни, че си заслужава, идвайки до Петрич да се отбием до това забележително място.

— Тук тя е черпела сили и вдъхновение, за да прилага своята дарба — продължи той. — Ослепяла е още много малка. Застигнала я е силна буря. Ураганият вятър я е подел и хвърлил в някакви бодливи храсталаци, които безвъзвратно повредили очите и зрението ѝ. Когато се опомнила, осъзнала, че се намира край минералните извори в местността Рупите. Тук е почувствала за първи път тая нова енергия, която ѝ е давала възможност да прозре в най-големите дълбини на човешката душа. Помогнала е на много хора. Излекувала ги е от нелечими за медицината болести... Ето го и отклонението на пътя!

Вляво, край главния път за Петрич, видяхме малка таблица, закована на дървен пилон. Тя указаваше пътя за местността Рупите. Досами нея се отклоняваше тесен асфалтиран път, който завиваше към ниска хълмиста местност.

След 5–6 минути се показваха няколкото стари постройки на минералните бани. Едно малко крайпътно ресторантче с няколко зелени пластмасови маси примамваше пришълците с менюто си от местна македонска кухня. Неочаквано след завоя пред очите ни се ширна малка, огряна от силното обедно слънце котловина. Отвсякъде тя бе заобиколена от ниски голи хълмове. Вляво, сред изсъхнала блатна растителност, се виеше малък поток, който се губеше в далечината. Пред нас, окъпан в слънчева светлина, се показа мемориалният комплекс. Бяла красива ограда скриваща вътрешността от погледа. Над нея се извисяваше само куполът на черквата и камбанарията. Входната му врата бе обаче широко отворена и през нея влизаха и излизаха малки групички посетители. Спряхме на паркинга до няколкото автомобила, които за моя изненада бяха от най-различни райони на страната. Слязохме от микробуса с отекли от дългото

пътуване крака. Лъхна ни студен свеж въздух. Огледахме се. Стояхме поразени от красотата на мястото. Неразтопеният сняг блестеше и ослепяваше погледа. От хълмовете наоколо сякаш лъхаше някаква природна топлина и спокойствие. Синьото безоблачно небе радваше окото и душата в очакване на настъпващата пролет. Във въздуха се носеше някаква омайна птича песен, идваща незнайно откъде.

Тръгнахме към комплекса. Вдясно мургави продавачки бяха наредили сергии с всякаква „свята“ стока. Загледах се в изложената колекция от икони и тъкмо да посегна към джоба за стотинки, се спрях, размислих и отминах.

Досами входната врата на комплекса се разхождаха на свобода и кълвяха две неголеми красиви птици. Приличаха на глухари, но не съвсем. Бяха целите оперени в тесни дълги сиви пера. Топчестото тяло постепенно преминаваше в тясна шия, завършваща с малка красива глава. Имаха малък аленочервен гребен и снежнобели обеци. Птиците издаваха някакви нежни, трепетни и подсвиркващи звуци, подобно звуците на струнен инструмент. Сега разбрах откъде идваща непознатата птича песен.

— Това са токачки. Те са редък вид птици, подарени на баба Ванга от някакъв чужденец. Тя много ги е обичала. Сляпата жена с часове ги е слушала. Не е могла да ги види, а само ги е слушала, слушала... Приличали ѝ на райски птици. Размножили са се и в целия комплекс е пълно с тях. Ето, вижте!

Погледнахме, накъдето ни сочеше ръката му. Край красиви дървени кафези по току-що поникналата трева се разхождаха няколко птици. Горе на самата ограда бяха кацнали десетина от тях. Те проточваха към слънцето глави и издаваха кратки пеещи омайни звуци. Това беше любимата птича колония на баба Ванга. Тръгнахме по грижливо застланата с разноцветни камъни алея навътре към няколкото нисички постройки. От двете страни алеята бе оградена от вечно зелени хвойнови храсти, които един възрастен градинар внимателно подрязваше. Една още неразлистена бреза бе обкичена цялата с най-различни маргерици. Маргериците бяха толкова много, че човек добиваше впечатлението, че това са цветовете на екзотично дърво. Свихме наляво към черквицата. Тя цялата е бяла. Наречена е на светицата Петка, която баба Ванга е смятала за своя покровителка.

Преминаваме по тясно мостче, пресичащо бистър поток, и се изправяме пред външително пано. Цялата лицева фасада на черквата е изрисувана от художника Светлин Русев в типичния му образен стил. Той представя сцени от живота на баба Ванга. Рисувано е с вдъхновение и замах. Обичаната от всички жена е седнала, повдигната леко лице и ръце нагоре. Тя е заобиколена отвсякъде с устремени към нея хора, очакващи изцеление на болестите си или решение на жизненоважните си проблеми.

Плахо пристъпям в черквата. В тясното коридорче спират край една малка масичка, за да купя свещ. На нея са наредени икони на Богородица и на Света Петка. Пресягам се и вдигам малка икона. Възрастната жена ме поглежда с разбиране, взема я от ръцете ми и поставя отзад на гърба печат.

— Тези икони са осветени, господине. Нека Ви бъде за спомен и за здраве. Бог да Ви поживи!

Благодаря на жената за пожеланията, пускам стотинките в ръката и влизам в светия храм. Черквата отвътре изглежда наистина малка. Въпреки това отвсякъде струи светлина. Всичко е в бяло. Дори от иконите лъха белота. Светците на тях повече приличат на живи хора. Колко жар е вложил Светлин Русев в тези негови творби! Иконостасът е закрит с ярко пурпурно кадифе, обточено със златист ширит.

Вляво, на една малка масичка, е поставена голяма икона на света Петка, обиколена от множество икони на Богородица и Исус Христос. Вглеждам се в иконата и в образа на нея разпознавам баба Ванга. Светица за много хора е била тая жена. Запалвам малката свещ и търся място, за да я поставя на свещника. Трудно намирам такова, защото там всичко е пълно. Хора идват непрекъснато и търсят подкрепа от нетленния дух на баба Ванга. Прекръствам се, мълчаливо загледан в иконата. Дали ме вижда сега и мен някъде от отвъдното? Може би е така... Всеки от нас се надява на най-човешки неща, на здраве за себе си и близките си, на добър и щастлив живот, на малко топлинка и доброта.

Излизам навън някак пречистен, олекотен и по-добър. Дали всички изпитват това чувство, посещавайки тоя храм? Отправям се към чешмата. Тук минералната вода тече, без да спира. Плискам няколко шепи на лицето си, пускам за здраве малка монета в коритото и се вглеждам във вековното дърво, протегнало засъхващи клони над

чешмата. Оказа се, че това е столетна бреза. Високо в кората ѝ е заковано метално кръстче. Човекът, който го е сторил, може би е искал да удължи живота на дървото или пък това е любимо дърво на пророчицата, кой знае...

Вдясно, досами входната врата, е гробът на пророчицата. Бял мраморен парапет е обиколил гроба. Отзад, също от мрамор, е изправен голям старовременен кръст. На него са издялани името и паметните за нея дати. Целият гроб е покрит със свежи цветя. Толкова много цветя... Вляво от гроба се издига бяла висока камбанария. И тя, както и всеки елемент от мемориалния комплекс, е оформена с едно очевидно изящество и красота.

Връщаме се по мостчето и се отправяме към ниската паянтова постройка, където баба Ванга е прекарвала повечето време от дните си. Това е една малка едноетажна скромна къщица с издадена напред остьклена веранда. Надникваме през стъклата. Вътре се вижда целият скромен интериор, в който е живяла пророчицата. Малкият диван е застлан с вълнено, красиво изтъкано покривало. Също такъв килим покрива пода. Отпред е малкото антре, през което са влизали посетителите. Всичко наоколо е заобиколено с даренията на благодарните и изцелените хора, една-две красиви икони на Богородица, изящни малки статуи, дошли незнайно откъде и дарени незнайно от кого. Поглеждам некролога, залепен на стъклото. Изминали са шест години от смъртта на баба Ванга. Колко бързо минава времето!

Вдясно е залепен бял лист с едно кратко съобщение, че се чака разрешението на Министерството на Финансите, за да се направи къщицата място за музейни посещения. Каква ирония! Чака се разрешението за нещо, което отдавна трябваше да е направено! Баба Ванга не бе чакала разрешения. Въпреки многото хули на пресата и старата власт, тя приемаше, разговаряше, вдъхваше надежда и помагаше на хората. За какво всъщност трябва да се чака разрешение? Народът отдавна го е дал това разрешение...

Прочитам с възмущение това съобщение и чак сега се сещам да погледна входната врата. Тя е циментирана и не може да се отваря. Защо не допуснат народа да гледа на свобода това свято място?

Толкова ли е трудно да се издейства едно такова разрешение? Пари вероятно не стигат за нищо, дори и за да се лакира дървената

стряха и чамовия обков, който от дъждовете вече тук-там бе започнал да почернява!

Въздъхвам и се обръщам на изток, натам, накъдето е било насочено лицето на баба Ванга. Всяка сутрин Тя е „гледала“ към високия хълм и е посрещала зората. Надявала се е да съзре поне мъничко от нея. Сега там далече, по високия, все още покрит с топящ се сняг хълм, е обтегнал снага високоволтов електропровод. Над него съзрях да прелита от юг едно малко ято жерави. То летеше на север и търсеше летните си места за гнездене.

Тръгнахме обратно. Неочаквано се разнесе melodична птичка песен, примесена със звън на камбанки. Пред дървените пейки на малкото свободно пространство се бе спряла една токачка. Тя бе изпружила шия напред в посока на входната врата и пееше. От кафезите радостно я подкрепяха нейните дружки. Стояхме усмихнати и гледахме токачката. А тя, несмущавана от нищо, пееше ли пееше...

— Дали пък това не е душата на баба Ванга. Вижте, гледа към идващите хора и като че ли ги приветства — каза някой от нас. — Сякаш им казва: „Добре ми дошли! Седнете де! Сега ке почакате редо си!“.

На излизане до вратата съгледах някаква мраморна плоча, закрепена на стената на зида. Приближих се. На нея пишеше: „Свършиха мъките ти земни, защото на всеки, който те помолеше, помогна ти!“ Това като че ли бяха най-красивите думи, казани някога за нея.

Вървяхме умълчани и замислени.

— Заслужаваше си да дойдем тук, нали? — каза нашият водач. Всички отговорихме утвърдително. Искаше ли питане. Такива места се помнят за цял живот.

Заобиколихме комплекса. От малкото езерце, покрито с изсъхнала тръстика, се вдигаха талази от пара. Това бяха минералните извори на Рупите. Приближихме. Наведох се и докоснах водата. Дръпнах ръката си. Тя беше много гореща, все едно току-що кипната на огън. Замириса на сяра. Пред нас една синьо боядисана ламаринена ограда заобикаляше минералния басейн.

— Лекува нервни болести! — поясни нашият водач. Трябва вече да вървим, че ни чакат задачи. Нали все пак сме в командировка?

Качихме се на микробуса и потеглихме по обратния път. На отклонението за главния път неволно се обърнах назад. Там в далечината, зад невисоките хълмове, оставаше онова красиво място, наречено незнайно защо Рупите. В ушите ми все още продължаваше да звъни песента на малката токачка. Така щях да я запомня, затворила очи, протегнала шия, отворила малка човка, изливаща неземните си трели.

Микробусът направи рязък завой. Колелата отново запяха монотонната си песен. В далечината вече се виждаха постройките на град Петрич. Над него, покрита с бял сняг,искрящ на обедното слънце, се извисява величествената Беласица.

МЕЛАНИ

Пет години след голямата инфлация и две години след смъртта на престарелия пудел Оги в района на Стария пазар от внушителната бездомна кучешка глутница оцеля само Мелани. Някои злобничко я наричаха Къоравата. Реално погледнато, тя си заслужаваше това име. Защо ли? Ами защото със или без причина лаеше по всички, минаващи през нейната кучешка територия, като при това не подбираще пол и възраст. Не хапеше, а само лаеше, колкото да сплаши минаващия. Тя самата бе доста наплашена и доста бита. Имаше богат житетски опит и той ѝ диктуваше кого да лае и как да го лае. Ако забележеше, че човек го е страх от нейния лай, не го оставяше на мира. Преследваше го чак до железопътната линия. Тичаше след него, нападаше го подличко отзад дотогава, докато човекът не се спреше и потърсещ камък, за да я замери. Тя отлично познаваше тези опасни твърди предмети и затова, продължавайки неистовия си безпричинен лай, се отдалечаваше на благоразумно разстояние. Такъв ѝ беше навикът. Трудно е да се обясни подобно поведение при животно, затова спокойно бих го нарекъл с научния термин „комплексирана кучка“.

Погледнеше ли я обаче човек внимателно, мигом му ставаше жал за нея. Беше красиво животно, макар и от улична порода. Елегантното ѝ тяло бе покрито с къса сиво-черна козина, тук-там прошарена с големи бели петна. Главата ѝ бе малка, с едри, леко клюмнали напред уши. Имаше оствър слух. Чуваше и най-тихите шепоти на хората, както и далечните свирки на приближаващия Видински влак. Опашката ѝ, за разлика от декоративните кучешки питомници, си беше цяла. Тази нейна опашка бе истински физически носител на душевността и кучешкото ѝ достойнство. Един по-опитен наблюдател веднага би могъл да разбере дали е ядосана, гладна, или е на кеф.

Голямото нещастие на Мелани бе повреденото ѝ зрение. Дясното ѝ око беше огромно и подуто като топка за тенис. За да вижда добре предметите, тя обръща леко глава, взираше се, след това се отместваше леко и отново се взираше. Никой не знаеше кой я бе

осакатил така. Много хора я биеха и един от тези боеве вероятно се бе оказал фатален.

Няма да го забравя. Беше късна есен. Прибирах се уморен от работа, когато в далечината видях няколко крещящи хора. Мелани бе получила подкрепление от две клощави псета и се хвърляше към един мой познат от съседната кооперация. Нападението на кучетата бе така свирепо, че човекът се видя в чудо. Той се навеждаше, търсеше камъни, хвърляше ги, но очевидно без ефект. Внезапно при едно навеждане се подхлъзна, падна и изстена от болка. Беше си счупил лявата ръка в китката. Мелани стръвно се хвърли отгоре му, но този път събрка. Познатият се присегна със здравата ръка, хвана я за задния крак и със сила я тръшна на асфалта.

— Ще я пребия тая кучка! Да знаете, ще я пребия!

Мелани лежеше и не мърдаше. Другите кучета уплашено се разбягаха. На първия етаж на близката кооперация се отвори прозорец. Там живееше Чико, треньорът по футбол. Повечето съкооператори знаеха, че през тези гладни години Мелани оживя благодарение на грижите на Чико.

— Защо преби кучето, бе! — отвори гърло треньорът.

— Ще те пребия и теб някой ден! — изкрещя познатият.

Той стана и стенейки от болка се отдалечи, притискайки към тялото си счупената ръка.

Казват, че кучетата, като котките, имали сто живота. Мелани шавна с крак, повдигна леко глава, огледа хората наоколо и се изправи, сякаш нищо не беше станало. Леко ѝ се виеше свят, но това бяха елементарни подробности от кучешкото ѝ ежедневие. Треньорът ѝ подсвирна и тя с лек олюляващ се тръс се затича към него. Той ѝ хвърли пилешко кокалче, каза ѝ няколко нежни думи и тя завъртя от радост опашка. Всъщност това беше единственото важно нещо за нея, топлата дума и пилешкото кокалче, хвърлено в отчайващо тежък и гладен момент.

Навалицата, включително и моя милост, уверена в несъстоялата се кучешка смърт, неохотно се разотиде.

Както всички знаем, всяко диво животно си има своя ловна територия. Това правило в пълна степен се отнася и за бездомните кучета. Ловната територия на Мелани се простираше от железопътната линия до северната част на Стария пазар. Случайните ѝ набези зад

улица Матросов я излагаха на непредвидими рискове. Там се срещаха бездомни помияри, препитаващи се в Гробищния парк. В дните, когато нямаше задушница, те смело претичваха до кофите за смет и там тутакси наставаше истинска какофония. Кофите бяха винаги препълнени с боклук. Кратката свада между трите обитаващи ги мачоци и нашествениците пораждаше невъобразим звуков ефект. Наличието на много подръчен камънак и свирепите нрави на работниците от автомивката караше Мелани да потиска вроденото си любопитство към тая слабо позната и опасна територия.

Отношенията ѝ с бърснаря Пеци също не бяха на много добро ниво. Пеци от малък мразеше кучета. Опитите му да ги опитомява бяха завършвали винаги с жестоки ухапвания. Негова нежна слабост бяха гъльбите. Всеки работен бърснарски ден започваше с покупката на един мек бял хляб. Разделяше го на три и с всяка третинка, три пъти дневно, хранеше малко ято шарени гъльби. От момента, когато Мелани за пръв път вкуси гъльбово месо, се очерта и конфликтът ѝ с бърснаря. Дебнеше гъльбите от засада, хвърляше се неочеквано, но винаги безрезултатно. Тихо и без предизвестие хвърлената от ламаринената бърснарничка метла я улучваше точно и прецизно по гърба или по хълбока. Ударът беше неочекван и поради това болезнен. Кучката изкличаваше уплашено и изчезваше по възможно най-бързия за нея начин. Омразата ѝ към непознати се прехвърли и към техните оръдия на труда, сиреч към метлите.

Денят, в който треньорът се сдоби с небесносин „Форд“ — втора употреба, беше празник и за Мелани. Тя лаеше от радост, усещайки с чувствителната си кучешка душа веселото настроение на Чико. Шумът на автомобилен двигател винаги я дразнеше и нервираше. Тук обаче нещата стояха другояче. Голямото синьо животно, което ръмжеше така грозно, трябваше да бъде търпяно, защото бе собственост на нейния покровител. Когато Чико го спираше пред гаража и влизаше за малко до апартамента, Мелани лягаше до лявата му задна гума и наблюдаваше зорко хорския поток по улицата. Едно поглеждане на някой минувач в тая посока моментално я вдигаше на крак и я караше да се хвърли по него. Така тя изразяваше привързаността и благодарността си към треньора.

Първата зима на новото хилядолетие беше студена и снежна. Лютите снежни виелици принудиха Мелани да си потърси сигурно

убежище.

Откри го в основата на ръждясалия товарен фургон, използван за гараж от съкооператор на Чико. Минавайки веднъж случайно оттам, тя съзря умело прикрита дупка. Ровна с лаги няколко пъти и се промуши вътре. Леденият вятър остана зад гърба ѝ. Тъмната и топла бърлога я посрещна приветливо, заедно с непозната чужда миризма. Странно ръмжене я спря. В тая уютна дупка имаше вече настанен обитател. Мелани изръмжа в отговор и с това запознанството между двете кучета приключи. Обитател на бърлогата беше трикракият Бубчо. Той бе жестоко изпохапан и отхвърлен от глутницата, обитаваща Гробищния парк. Левият му заден крак бе откъснат при едно невнимателно пресичане на автомобилната магистрала за Оряхово. Много го болеше, но оживя.

Както във всяко общество, така и в кучешкото, никой не обича сакати. Глутницата, към която Бубчо се опитваше да се присъедини, винаги го отхвърляше с лай и хапане. В края на краищата той я напусна и се приюти тук, в близко съседство с кофите за смет. Реално погледнато това си беше територия на Мелани, но кой знае защо, досега не бе забелязала нашественика. Може би неговата предпазливост бе причината за това. Когато беше гладен, той внимателно се измъкваше от дупката, прибягваше, подскачайки смешно на единствения си заден крак до боклукчийските кофи, хапваше набързо каквото намери и отново се шмугваше в гостоприемната бърлога. Това се случваше предимно нощем, когато Мелани придрямваше пред гаража на треньора.

Сега, в разгара на лютата зима, двете бездомни кучешки същества се срещнаха неочеквано. По някакъв природен усет всеки разбра мъките и тежката съдба на другия и без много умуване и емоционални чувства те сключиха временно примире, което пък премина в мирно съвместно съжителство. Зимата бе дълга, а нощите мразовити, гладни и страшни. Двете сакати кучета се свиваха на кравай, заболи муцуни в опашките си, мечтаейки за обилна храна и за топла и уханна пролет. В един мек и слънчев ден тя неочеквано дойде...

Пролетта на новото хилядолетие разцъфна с нови надежди и нови пориви в човешкия, животинския и растителния свят. В недрата на топящата се пряспа, навята край стария фургон, се чу тъничко

скимтене. Снегът се надигна и в отворената дупка се показва най-напред главата, а след това и тялото на Мелани. Тя беше много отслабнала. Ребрата ѝ се брояха. Изпълзя от основите на фургона, а след нея едно по едно показваха мускулки пет скимтящи малки същества. Преди десетина дни беше родила малки шарени кученца. От Бубчо нямаше и следа. Той беше прогонен и вероятно се скиташе някъде край навеяните със сняг паметници на Гробищния парк.

В душата на полусляпата кучка се появиха непознати досега чувства. Скимтящите малки същества я радваха по начин, неизпитван досега. Тя грижовно ги облизваше, къташе ги на топло до тялото си, даваше им да сучат. Лошото в случая бе, че млякото ѝ постепенно намаля и един ден почти свърши. Кутретата нададоха неистово скимтене от глад. Мелани трябваше все по-често да излиза от бърлогата и да търси някаква, каквато и да е храна.

В кооперацията зад фургона, на мястото на разбитата и ограбена аптека, откриха малък шивашки цех. Работничките бяха милостиви и състрадателни. Те разбираха състоянието на гладната кучка и всяка една от тях заделяше част от сутрешната си закуска за нея. Закуската им се състоеше от тестява баничка със сирене, закупена от павилиона за закуски, стопанисван от млада циганка.

Както всички знаем, тестява баничка тяло не храни. Освирепяла от глад, Мелани клечеше редовно на смени пред двете хранителни магазинчета, Червеното и Згориградското. Те бяха единствените в района на Стария пазар. Когато се отвореше вратата на някое от тях, отвътре се носеше апетитна миризма, от която просто дъхът ѝ замираше. Надзърнеше ли обаче в Червеното, вътре започваше неистов кучешки лай. Пинчерът Бъки, любимецът на собственика, чието присъствие в магазина напук на всички санитарни правила бе редовно, я забелязваше и побъркваше от лай посетителите и двете продавачки. В края на краишата едната от тях грабваше дългата метла с пластмасова дръжка, отваряше вратата и замахваше към Мелани. Около Згориградското пък имаше доста от ония твърди предмети — камъните, които нерядко и умишлено хвърляха по нея. Сега, гладна и обезсилена, тя нямаше въобще желание и възможност да лае и да се хвърля. Подвиваше унило опашка и с олюоляваща се от глад и изтощение походка примирено се отдалечаваше.

Нейният покровител Чико отсъстваше почти по цяла седмица. Няколкото подхвърлени пилешки кокалчета в дните, когато си идваше от София, бяха екзистенц-минимумът, който поддържаше живота й на многодетна майка. Така, в зората на гладното Ново хилядолетие, логичното се случи. Най-дребното и най-скимтящо кученце една сутрин не се събуди. Колкото и да го ближеше и побутваше, то не помръдваше. Тя осъзна страшната истина и нададе бавен и протяжен жален вой. Помириса го за последен път, след това го захапа за гръбчето и го завлече далеч от останалите все още живи кутрета. Събитието се повтори със страшната си реалност още три пъти. Останалите две кутрета оживяха. Едното отвлякоха живеещите наблизо циганета, а другото изчезна незнайно как.

Останала сама, Мелани започна дълги разузнавателни пътешествия към складовата база в края на града. Там имаше малка работилница за колбаси, която стана неочекван източник на обилна храна. Две седмици ѝ бяха достатъчни да заглади косъм и добие стария си войнствен вид. Складовата база беше обаче опасно място. Там кучета не се мотаеха, просто защото биваха убивани или тровени от някаква санитарна служба.

Мелани осъзна грозната истина, когато след една изядена свинска кожа с гъста четинеста козина ѝ прилоша. Започна да повръща. Причерня ѝ. Как оживя и тя не разбра. Тези големи животни, хората, за нея станаха най-голямата и страшна опасност. Върна се отново в своята ловна територия — Стария пазар. Така нещата си тръгнаха постарому.

Ако питаш едно куче как се назова, то сто процента ще ти излае, че не му е известно. По някакъв очевиден белег или по прищявка на собственика или на неизвестен кръстник то обаче придобиваше име и честото му слушане водеше до осъзнаване на идентичност. Имената „Къоравата“, „Клепоушка“, „Свирапата“ най-често достигаше до ушите ѝ. Те обаче не предизвикваха никаква реакция от нейна страна.

Веднъж, шляйки се край автомата за кафе, тя съзря един победял немлад мъж. Той се бе спрял до автомата, пусна нещо в него и зачака. Мелани забави ход, загледа го със здравото си око и зачака любопитно да види какво ще стане по-нататък. Това нейно любопитство неочеквано щеше да ѝ създаде ново приятелство сред съществата, които най-силно мразеше.

Човекът извади нещо от автомата, поднесе го към устата си и изпръхтя от удоволствие. След това се обърна, видя я, усмихна се и тихичко и галъвно й заговори. Вече споменах, че Мелани имаше нежна и отзивчива душа. Мекият тембър, усмивката и благоразположението на тоя човек мигом я завладяха. Тя завъртя приветливо опашка, потъпка на място с лапи и несигурно се приближи.

Винаги съм казвал, че приятелите се познават от пръв поглед по излъчването, което носят със себе си. Човекът се присегна към нея. Това стъписа кучката, защото тя позволяваше само на Чико да я гали. Настръхна. Застина. Чакаше удар. Удар обаче не последва. Едно очарователно галене зад ушите я разтопи от удоволствие.

— Кой ти е повредил окото, милото ми? Много лоши хора има на тоя свят!

Мелани слушаше гласа му и с някаква непонятна кучешка чувствителност разбираше смисъла на думите.

— Как ли те наричат? Сигурно и име си нямаш. Та кой ли ще ти даде свистно име? Красива си, даже и с това болно око. Хайде да се запознаем... Аз съм добрият! А ти?... Ти ще бъдеш Мелани! Като Мелани Грифит! Е, не си руса, но си хубавица като нея! Мелани, Мелани, Мелани...

Кучката наостри уши. Тая дума й хареса. Очевидно се отнасяше за нея. Тя го погледна предано със здравото си око, завъртя опашка и изляя радостно.

— Виждам, че името ти хареса! Хайде, милата ми! Ела да се разходим!

Двамата тръгнаха един до друг, Побелелия опитваше кафето, а Мелани подтичваше радостно напред и назад, както правят всички кучета, когато са в добро настроение. От магазина „Нон-Стоп“ на моста Мелани получи половин сандвич. Това беше първият приятелски подарък на Побелелия. Последваха го още много, от вкусни по-вкусни хранителни подаръци. Абе, приятелството в повечето случаи започва от хубавото съвместно ядене, не е ли така? Доказано е, че при хората е почти така. Седнат, хапнат, пийнат и станат приятели. Фактът, че същото се случи между Мелани и Побелелия, само доказва тая закономерност. Радостен факт е, че едно осакатено и травматизирано куче в началото на двайсет и първото столетие

постепенно започна да открива добротата в иначе страшното и свирепо животно, известно като „човек“.

Всяка лятна привечер, когато слънцето се стапя в златното си зарево, когато Софийският влак излиза от железопътната гара и се устремява на запад към гаснещото светило, пътниците за Видин могат да видят интересна гледка. Досами парапета откъм магистралата, прегърбен от тежестта на кожена чанта, стои побелял немлад вечен мъж. От другата страна на железопътната линия, седнало на задните си лапи, чака шарено красиво куче. То е сляпо с едното око. И двамата чакат да мине влакът. А когато и последният вагон се изниже, един радостен глас разкъсва настъпилата тишина.

— Мелани! Мелани! Ме-елани...

Последва го радостен кучешки лай. След кратко почесване зад ушите двамата тръгват заедно, един до друг, в посока към Стария пазар, където в падащата теменужена вечер ги чакат новите грижи и новите проблеми.

ФУРИЯТА ОТ АПАРТАМЕНТ №7

Когато Габи преполови четиринайсетата си година, неочеквано се разболя. Тя бе любимката на опечаленото семейство от апартамент №7. Семейството бе изпратило съвсем нас скоро покойник в небесните селения и нейното внезапно разболяване го хвърли в паника и ужас. Върлуваше пролетен грип. В резултат на многократните отваряния на външната врата изнежената Габи простира, разкиха се и вдигна температура. Как разбираха, че котката е с температура? Ами семейството имаше изострен поглед върху котешкото поведение, а и умърлушената Габи, по-точно обложението ѝ език, ги наведе на това заключение. Както и да е. Ветеринарният лекар Д-р Тронков бе повикан незабавно. Появата му беше повече от светкавична. Това не помогна обаче на Габи. След няколко мъчителни хривове духът ѝ отпътува с блажено мъркане към райските порти. Д-р Тронков се извини за безсилието си, получи двойния паричен хонорар и се оттегли боязлив, кротък и хрисим.

Тъгата в семейството доби нови измерения. Старата госпожа Мрънкова я хвана безсъние. Госпожица Мрънкова (Ети) поради липсата на пухкава котешка козина, която да гали, получи уртикария на дясната ръка. Гласът ѝ, с подчертано високи и истерични нотки, се извисява и снижава в произволни и неконтролирани периоди от време и често стига до плач. Младият и все още неженен господин Мрънков (Джуниър) пък просто се пропи. Пропи се с бира, което не е характерно за истинските пияници. Все пак навреме се овладя. Помогнаха му курсовете по йога. Повтаряше прилежно онова, което му набиваха в главата, ядеше ядки, пиеше чай от женшен и правеше нескончаеми всекидневни медитации. Това трая до момента, когато около тях се появи едно ново шарено и писано, ефирно и нежно котешко създание.

В една ранна мразовита утрин Джунниър изхвърляше боклука, когато от кофата за смет неочеквано се показа главата на малко омърляно коте. Той подсвирна от почуда, протегна нежно ръка, хвана

го за гръбчето и го гушна в домашно плетения си зелен пуловер. Котето замърка благоговейно и това се оказа решаващо за съдбата му.

— Я вижте какво ви нося! — провикна се още от входната врата ергенът. — Мяуу-у-у! Мацинко-о-о! Какво си шарено-о-о! Как ще те нарече-е-е-м!

— Вай, вай, вай! — Подхвана разнежено старата г-жа Mrънкова. Какво сладко чудо ни пращаш, Господи-и-и!

— Ела ми миличко-о-о. Какиното-о-о! — спусна се да го прегръща и Ети.

— Цвети! Цвети ще се казва! — ентузиазиран се провикна Джуниър. — Вижте колко е шарено! Има си всички цветове на дъгата. Цяла цветна градинка е!

— А защо не Цура? Или Цурка? А?

— В никакъв случай! Да не сме простаци, че да наричаме така това нежно мацуранче.

Женското коте, както и да го наречаха, се нуждаеше спешно от хигиенна процедура. Ети прибяга до таванската стая и домъкна малко бебешко коритце. То тутакси бе напълнено с гореща вода и къпането на Цурка започна. Да, ама не! Самото докосване до водата предизвика у тигровото животно свирепи рефлекси. То се запремята, задраска, замяука и настана неописуема какофония. Оказа се, че за да се изкъпе няколкомесечно коте, бяха необходими двама души. Въпреки многобройните рани от нокти, хигиенистите бяха решителни и неумолими. Най-накрая Цурка, увита в розова хавлиена кърпа, се озова подсушена и умирена между двете възглавници на холния диван.

— Ух! — въздъхна Джуниър. — Така ли ще бъде всеки път? Габи не правеше тия номера!

— И си знаеше къде да пишка! — допълни Ети, забърсвайки мокрото петънце под дупето на Цурка.

Зеленоокият поглед на котето следеше всяко тяхно движение. Бялата чиста козинка на гърдичките му се повдигаше и спадаше от все още незатихналото нервно напрежение. Тепърва предстоеше неговото обучение и адаптация в непознатото и странно семейство.

Следващите дни бяха изпълнени с нови премеждия и приключения. Оказа се, че Цурка притежава две силно изявени качества — светкавична бързина на реакциите и движенията и неизтощима тийнейджърска енергия. Тя се стрелкаше и тичаше

навсякъде, където имаше възможност. Нямаше място, където да не се завре. От дивана директно скачаše на библиотеката. Там се завъртяваше и помитаše с опашка ламаринения Буда. Това впрочем беше любимият сувенир на Джуниър. След това с внезапен скок се озоваваше на петламповия полюлей. Електрическото светило се залюляваше застрашително. Малко му беше нужно да падне, защото конопената връзка, с която бе вързано към куката, бе почти изгнила.

След внимателен оглед на обстановката Цурка се мяташе на големия монитор. Там беше любимото й място. Когато компютърът работеше, отвътре се излъчваше една мека и приятна топлинка, която я привличаше като магнит и я караше да мърка и задрямва. Не я вълнуваše дали компютърът работеше, или не. Беше й обаче добре, ако работеше, тъй като чукането на пръстите на Джуниър по клавиатурата очевидно я забавляваše. След като се прегрязваше от топлината, тя скачаše на клавиатурата. По правило лявата ѝ лапка попадаше на клавиша „Дел“, което предизвикваше моментално изтриване на работния файл на Джуниър. Той я нахокваше, но с това свършваше всичко. Всички прегрешения ѝ се прощаваха. Та нали беше подрастваща и той факт винаги бе коментиран на утринната закуска от цялото семейство.

Наближи Зарезан. Джуниър се приготви да го посрещне с приятели на старата семейна вила в лозята. Приготви раницата, напълни една бутилка вино, пъхна Цурка в синя платнена торба, така че да се вижда само главата ѝ, и тръгна за тролейната спирка. Организацията на мероприятиято бе на ниво и затова в уречения час цялата компания с весели възгласи и смях огласи вилната зона на западна Шаровитица.

Иска ли питане, че главното внимание на зарязващите бе Цурка. Прехвърляха я от ръце на ръце, милваха я, радваха ѝ се. Котето търпя, търпя и в един щастлив момент се отскубна и се покатери на високото черешово дърво. Тя стигна до самия му връх, впи нокти в един напречен клон и загледа тържествено зовящите я отдолу човешки същества. Нямаше и намерение да слизаша. Беше ѝ писнало да я мачкат и тук, сред розовите лъчи на изгрева, се чувствуваше прекрасно.

Най-накрая компанията я остави на мира. Чукаха се чаши, вдигаха се наздравици, опитваха се мезета и малкото коте бе почти забравено. Когато обаче Джуниър се сети да погледне към върха на

дървото, се оказа, че котето го нямаше там. То бе избягало в неизвестна посока. Той разтревожено съобщи факта на компанията и всички започнаха да подсвиркват и „мацкат“, да го викат и увещават. Да, ама не! От Цурка нямаше и следа. Вероятно бе забравила името си, защото не се появи до вечерта.

Мръкваше и компанията полунияна, забравила да зареже лозето, се запъти към града. Със стегнато сърце Джуниър се принуди да тръгне с тях. Той многократно се обръщаше, зовеше любимката си, подвикваше с надежда да я мерне, но нищо. Котето го нямаше.

След една седмица Джуниър нарами раницата и тръгна отново за фамилното лозе. Беше тъжен. Мислеше, че ще намери котето умряло от студ пред вратата на вилата или пък в някоя пряспа, удушено от лисица. Наближи вилата, отключи вратата, метна раницата на един стол и въздъхна...

— Мя-я-у-у-у!

Една бледа котешка сянка се стрелна от черешата, провря се между крачолите на панталоните му и започна да се отърква с доволно мъркане. Беше Цурка. Видимо изпосталяла, с полуразцепено ухо и одраскана муциунка, с опашка плътно набита с топчета изсъхнал репей, тя се радваше с неподправено чувство на щастливата среща.

— Батковото маченце! Ела ми, милото! Ела! Ти си ми било ловец!? Яребица ли хвана? Или пък пъдпъдък? И са ти изподбрали нослето! О-о-о, о-о-о!

Джуниър се присегна с привичен жест, хвана котето за гръбчето и го гушна на топло в ръчно плетения си зелен пулover. То замърка блажено, гризна подаденото му парче сирене и се унесе в дрямка.

Слънцето изгряваше със златно зарево над хълмовете на Шаровитица. Джуниър бе седнал на едно плътно мъхесто килимче на терасата на вилата. Бе сплел нозе в йогистката поза „полулотос“. Устните му мълвяха някаква източна молитва, а светлосините му очи зад полуприворените клепачи гледаха унесено някъде далеч в пространството. Той медитираше. Цурка, свита на кравай в ската му, дремеше изтощено и мъркането ѝ ту се усиливало, ту отслабваше като хурката на предяща баба.

Минаха две години от заселването на палавото коте в апартамента на Мрънкови. Вече се бяха опознали. Изненадите бяха сведени до възможния минимум. Въпреки всичко те никога не

свършваха. Доктор Тронков беше редовен гост на семейството. Един път, когато всички мислеха, че Цурка е пред нервен стрес, той със завидна вештина откри, че ѝ расте кътно зъбче. Първото разгонване на котето пък пошури целия етаж на кооперацията. Отличната координация на Цурка правеше възможно прескачането на перилата между съседните тераси на жилищата. Тя беше голяма къщовница и всеки неин набег завършваше с довличането на някаква вещ от предимно хранително естество. Г-жа Мрънкова често намираше на съвсем неочеквани места парченца от пържена скумрия, недоядена наденица или полуоглозгана пилешка кълка. Всичко се пазеше в тайна, защото уличаването на крадеца би довело до съседска крамола, а това съвсем не бе желателно. Пострада и йогистката диета на Джуниър. По неведоми пътища на прозрението Цурка откриваща пакетчетата с изсушени и осолени кайсиеви и лешникови ядки. Разкъсваше ги без колебание и излапваше без остатък съдържанието им.

На двегодишнината от заселването ѝ при Мрънкови, Цурка беше наградена с половин опечен гълъб. Другата половина бе оставена за следващите дни, защото едно коте, колкото и да е лакомо, не може да изяде цял гълъб. Беше ѝ вързана червена панделка на врата, което доведе до бурни протести и опити за отърваване. Шампанското, задължително закупено за случая, гръмна сред бурни възгласи и аплодисменти, което пък от своя страна доведе до светкавична котешка реакция.

С отрепетиран отскок Цурка се озова на една от чашките на полюлея. За случая всички лампи бяха завити и той светеше като ярка коледна елха. Силната светлина винаги дразнеше котката, затова тя повтори своя скок в посока на библиотеката. Мъхестата ѝ опашка се завъртя и помете ламаринения Буда. Полюлеят пък, тласнат от движението ѝ, се люшна към тавана, старата конопена връв, която го държеше за куката, не издържа и се скъса. Силен трясък оглуши присъстващите. Сред облаци прах и в пълна тъмнина светлинното чудо падна на отрупаната с деликатеси салонна маса и остана там, за да покаже, че на тоя свят няма нищо трайно иечно.

Тук му е мястото да спомена, че Джуниър се прехранваше с проекти, които сам правеше на закупения преди година компютър втора употреба. Често се случваше да работи в събота и неделя, за да ги завърши. Сроковете за предаването им бяха винаги спешни, затова и

напрежението по работата им бе голямо. Той денонощно чукаше по клавиатурата. Неизменна компания му бе Цурка. Тя лежеше на монитора, следеше заинтересовано движениета на пръстите му, след това се унасяше в дръмка и замъркваше така, че и на Джуниър му се доспиваше. Той ставаше, сваряваше си кафе и продължаваше. Често пъти чашката с кафето биваше съборена от скока на Цурка, но това не водеше до съществени кавги, защото за такива нямаше време. Всички палави прегрешения й се прощаваха.

Ети пък замина за няколко месеца на работа в Италия. Купи си джиесем и с него редовно се обаждаше, за да се осведоми за здравето на домашната любимка. Изпращаše й въздушни целувки, при които Джуниър долепяше телефонната слушалка до ухото на котката, за да чуе и се увери, че се отнасят до нея.

При второто разгонване на Цурка тя неочеквано изчезна от апартамента. Минаха два дни, но така и не се появи. Госпожа Mrънкова тъкмо хвърляше за пети път картите, за да отгатне къде е забегнала, когато палавницата неочеквано си дойде. Беше мирна и кротка. Оставяше се да я галят и да ѝ се радват. Имаше доволен вид на дълго и мъдро живяла баба. Ядеше лакомо всичко, което ѝ предлагаха. Даже пишкаше на определеното място, сиреч в тепсията със ситен пясък, поставена до външната врата. Набезите ѝ по съседните тераси почти прекъснаха.

В един хубав есенен ден на входната врата се позвъни. Беше Ети. Държеше голяма чанта в ръка. Прибираше се от Италия. Всички я посрещнаха с радостни възгласи. Цурка отърка опашка около прасците ѝ. Ети я повдигна и целуна по отхапаното ухо, погали я зад ушите, вследствие на което котката замърка блажено.

Г-ца Mrънкова извади подаръците. Всички седнаха в хола, за да пийнат за добре дошла. Джуниър пусна от компютъра хубава музика. Г-жа Mrънкова разля в чашите скъп италиански коняк.

— Ха наздраве! И добре дошла у дома! — каза тя и вдигна кристалната чаша.

— А-а-ло-о-о! Я погледнете Цурка! Тая котка да не е бременна бе, хора? Коремчето ѝ е пораснало! — каза с колебание Ети. Острият ѝ преценяващ поглед напоследък не я лъжеше.

Всички обърнаха очи към палавницата. Джуниър оставил недопитата чаша и се втренчи в котката. Г-жа Mrънкова намести

очилата си и хълъцна. Съседката по етаж се усмихна ехидно, изкикоти се невъздържано и изключари нещо почти неразбрано. Д-р Тронков стана замислено, погали Цурка, след това опипа нежно коремчето ѝ и весело заяви:

— Ха честито! След два месеца ще си имате котенца!

— Леле-е-е-е! — хълъцна повторно г-жа Мрънкова. — Боже опази!

Възклицинието беше повече от искreno. Само палавницата не реагира адекватно на човешките емоции. Тя пристъпяше важно между дивана и фотьойла, кършеше елегантно снага и човек добиваше впечатлението, че разговорът на гостите въобще не я вълнува. Какво ли пък! Нека се вълнуват! Само да не я мачкат и дърпат за опашката!

В притихналия хол, сред синкавия ефирен дим на запалените цигари, се лееше леката и игрича мелодия на бразилска ламбада.

ПЪТЕН ИНЦИДЕНТ

— Подай ми скалпела! Хей това е, готово! Тоя пич вече няма да гони кучките и да хапе дечицата. Хайде сега, сложи му каишката! От онния оранжевите, за да го различават отдалеч. Кой номер е? Да го запиша в тетрадката...

— Я-а-а, за всеки скучай да му кльъзна дясното ухо. Каишката може да падне, но като го видят белязан по ухoto, ще знаят, че е кастриран. Вече се събужда, хубавец... Как гадно мирише тоя химикал за обезпаразитяване... Да го мацна и с малко йод, че може да се инфектира раната.

— Хоп, готово! Давай следващия! Колко минахме досега, трийсет и четири? Добре е! Вървим по план! Кметът си знае работата. Много помияри се навъдиха напоследък!

Когато бръснарят Пеци получи инсулт, мигом се отчая. Знаеше, че тая болест не се лекува и вкарва бързо в гроба. Полежа за кратко в болницата, колкото „да изтича“ предвидената от здравната каса клинична пътека, и се прибра у дома. Жена му си беше заминала преди три години от рак. Инсултът беше лек, но въпреки това лявата половина на тялото не го слушаше. Говорът му също беше малко неразбран. Синът му не го оставил. Грижеше се за него, носеше му храна, купуваше лекарства, а по-късно го водеше и на рехабилитационни процедури във физиотерапията на втора поликлиника.

Нищо обаче не бе както преди. Трябваше да се прости с любимата биричка, със салама „кучешка радост“ и с жизнерадостната приятелска компания от Стария пазар. Бръснарничката му, сглобена от няколко тенекии, запустя. Постепенно осъзна, че повече няма да може да упражнява бръснарския занаят. Помоли един приятел да напише на компютър окуражаваща табела с надпис: „Болнични съм!“. След това табелата бе сменена с друга: „Продава се за 1000 лв.“

Понеже никой не прояви интерес към частния му имот, цифрата бе сменена на 800. След някой и друг ден цената падна на 700, а накрая на 500 лв. Ефектът от тази промяна в цифрите си остана нулев. Кой ли би купил мизерната му съборетина, дори за 2 лева?

Зимния сезон изкара горе-долу добре. Като пукна пролетта, си каза: „Трябва да сменя начина на живот!“ Та нали все това му повтаряше личният лекар — да се движи, да се движи и пак да се движи, ако иска да е жив. Тези думи така му се бяха набили в съзнанието, че след задължителните шест месеца покой грабна бастуна, обу спортния анцуг, нахлути бейзболната шапка, която му бе подарил синът, и тръгна да пътешества по улиците на областния град.

Ако някой му бе казал преди година, че ще изтропа толкоз километри на ден, би му се присмял. Сега обаче нещата бяха други. Ставаше рано, преди пукване на зората. Избираше си начален маршрут. Отначало по-къс, а после по-дълъг. От улица „Околчица“ тръгваше по „Дико Илиев“, заобикаляше началното училище и след два завоя достигаше железопътната линия.

Преминаването на шосейната магистрала му бе проблем, но в той ранен час автомобилното движение бе слабо. След това продължаваше по улиците „Батак“ и „Цар Асен“, докато стигнеше до старото зеленчуково пазарище. То вече носеше новото име площад „Руски“.

Тук, в малкия парк, Пеци сядаше на една пейка в близост до чешмата и почиваше. Пийваше няколко глътки вода, хапваше скромен сандвич и тръгваше обратно. Тази разходка правеше 4–5 пъти на ден. Беше чул за „алеята на парализираните“. Там се разхождаха хора, сполетени от неговата болест. Алеята започваше от железопътната гара и водеше към центъра на града. Пеци нарочно не отиде там. Боеше се, че ще го видят приятели и ще започнат да го съжаляват, а това най-малко желаеше.

Накрая, вследствие продължителните разходки така закали мускулите на краката си, че не можеше да се познае. Въпреки всичко сковаността и несигурността на движението си остана.

През един късен летен следобед към пейката, където седеше, се приближиха трима млади цигани. Те му се закривиха, заплезиха, а най-накрая му се нахвърлиха. Наоколо нямаше никой, който да го защити. Пребъркаха му джобовете, обраха му малкото пари, които имаше, удариха му няколко плесника и избягаха. Беше беззащитен. Не можеше

да се отбранява. Тези побойници обитаваха пустеещата къщица на покойната баба Вана Цикова. Тя беше починала преди година и ромите, без никого да питат, се самонастаниха в запуснатия дом с цялото си циганско домочадие. Не след дълго махалата пропища от мародерствата им.

При цялото му отчаяние от болестта за бръснаря дойде и тая нова угроза. Циганите го бяха запомнили и нямаше шанс да се промъкне незабелязано покрай къщата им. Какво ли трябваше да стори? Къде трябваше да иде, за да се отърве от тях? Обхвана го смут и тревога. Занизаха се мъчителни дни и нощи на страх и отчаяние. Разходките му се ограничиха само около махалата, в която живееше. Тя обаче бе малка и я обхождаше за има-няма половин час.

Идеята дойде съвсем неочеквано. В една ранна утрин до Пеци се приближи едро тъмнокафяво куче. То имаше страховит вид, защото бе някакъв мелез между немска овчарка и каракачанка. Кучето се оказа повече от добродушно. Гледаше го с кротки кафяви очи, облизваше с пресъхнал език върха на носа си, сякаш искаше да му каже: „Не ме пъди! И аз съм самoten и гладен като теб.“ Жълта пластмасова кaiшка опасваше врата му. На нея личеше изписан някакъв трицифрен номер. Дясното ухо на кучето беше отрязано наполовина.

След кратко колебание бръснарят се престраши. Заговори ласкаво на животното, погали го зад ушите и едрият пес радостно завъртя опашка. Беше толкова крътък и хрисим, че човек не можеше да повярва, въпреки страховития му вид.

— Хайде да станем приятели! Как ти е името?

Понеже не получи отговор, Пеци продължи като в скоропоговорка.

— Щом не казваш нищо, значи трябва да те кръстим... Виждам, че си бездомник и нямаш стопанин. Премалял си от глад... Ами тогава... да те нахраним... Я да видим дали ще ти хареса част от сандвича ми? Дръж! Дръж, Очко!

Той подхвърли парче от сандвича и мигом бе удивен от ловкостта, с която песът го хвана още във въздуха. Така вкусният сандвич беше изяден съвместно. Резултатът от тази почерпка бе такъв, че Очко последва Пеци и вече не се отдели от него. Човекът получи така желаната сигурност, а кучето надеждата за бъдещо вкусно ядене, което разбира се бе за предпочитане пред глада. Болният бръснар

запозна своя придружител с всекидневния си маршрут, както и с всичките негови особености. Очко с радост прие тези разнообразни разходки. Постепенно откри с удивление предимството да имаш благодетел.

След три дни към малката компания се присъедини още един член. Той бе с черна козина, черни като въглен очи и бели чорапки на предните лапи. Беше кръстен Бочко. Интересното бе, че двете кучета нямаха нищо против да съжителстват заедно с человека. Отначало, като за „добре дошъл“, те се помирисаха едно друго, за да се опознаят, сетне всичко тръгна като по мед и масло.

Чувството за сигурност завладя с неописуема сила Пеци. Вече спокойно минаваше край старата къщурка на Вана Цикова. Оглеждаше за присъствието на нахалните цигани, но тях ги нямаше. Вероятно го бяха видели с новата компания и не смееха да се приближат. Известно е, че помиярите ненавиждат цигани. Кое ги дразнеше, миризмата ли, злобата или други никакви белези? Това си беше факт.

След още една седмица трето куче се присlamчи към компанията. То бе с къса светло кафява козина, доста едро. Тутакси му бе дадено името Мъри. Непрекъснато се прозяваше и облизваше като никакъв мързелив гладник. Не беше от нахалните. Ако нещо останеше от подхвърлените къшети хляб, то нямаше нищо против да ги изяде, но иначе нямаше стръв за борба и надпревара. И трите кучета бяха едри, добродушни, с жълти кайшки на вратовете и с клъцнати десни уши. Те не лаеха, движеха се бавно в синхронна крачка с инвалида. Изчакваха го да мине. След това, ако той се спреше на място, лягаха и спокойно го изчакваха да ги наближи. Никой не ги видя да се сдавят, да се затичат, да се хвърлят по човек. Бяха кротки и безобидни като евнуси в хarem.

Понеже изхранването на кучешката навалица започна да става проблем за бърснаря, той се разтърси по мазета и тавани и се сдоби с една стара платнена торбичка от противогаз. Преметна я през рамо и при първия удобен случай започна да я пълни с всякакъв вид храна за приятелите си. Виждаха го да рови в кофите за боклук около Стария пазар, да събира изхвърлени корички хляб и кокалчета от пиле. Беше се превърнал в съвременен Плюшкин, само и само да привлече кучетата около себе си. Вече не можеше да си представи бъдещия живот на инвалид без тези едри и кротки приятели на човека.

В края на юни броят на членовете в кучешкия екип се оформи на цифрата пет. Последният пришълец беше един млад и енергичен мъжкар, някакъв случаен потомък на пинчер и болонка. Той все още не бе минал под ножа на кастрацията и това му личеше от пръв поглед. За кратко време се наложи като неформален лидер на компанията. Лупи, както спонтанно го нарече Пеци, лаеше с повод и без повод. Спускаше се да хапе всеки, който не му харесаше. Беше нервен и избухлив. Абе, с една дума, бе куче с безценните качества на пазач.

Беше наистина много впечатляващо да се види как Пеци, накуцвайки с тояжка в ръка, придружен от Очко, Бочко, Мъри, Чоки и Лупи, се носи плавно по улиците около Стария пазар, подобно на Колумбовия ветроход „Санта Мария“ по нежно зелените води на Атлантическия океан.

В една ранна утрин Чоки внезапно окуця. Предната му лява лапа се сви някак странно навътре. С мъчителни подскоци, клатейки се като неуравновесен кантар, той едва успяваше да догони компанията. Скимтеше болезнено, спираше се внезапно, а сетне с кратък лай продължаваше. Никой не разбра от какво дойде тая негова контузия. Най-вероятно някой от циганите го бе издебнал и го бе ударил или пък бе случайно стъпил на остьр предмет и бе наранил лапа.

Скоро след това с тая екзотична менажерия се случи интересно събитие. С цялата си величественост бяха тръгнали да преминават автомобилната магистрала за Видин. Бръснарят вървеше отпред, бавно и с мъка премествайки парализирания си крак. Понякога му се налагаше да спре и да изчака минаващите коли.

Откъм железопътната гара се бе задала внушителна редица от черни луксозни автомобили. Беше някаква делегация, водена от кмета на града. Целта й бе посещение на новата италианска фабрика, чието откриване предстоеше и не можеше да мине без присъствието на местния градоначалник.

Пеци се засути точно на средата на пътя. Спря, взе да рови мудно във вещевата си торба. Кучешката компания, по неговия пример, също спря точно на средата на магистралата. Очко полегна на единия си хълбок. Бочко усърдно се зачеса по белязаното ухо. Мъри пък в този момент понечи да помирише задните части на Чоки. Контузеният пес го бе заболяла силно болната лапа. Той се помая за секунди, след това клекна на задни лапи. Единствен Лупи остана нащрек, за да следи

пътната обстановка. Всъщност автомобилният поток в момента бе воден от луксозната лимузина на кмета. Кавалкадата от автомобили беше спряла и чакаше кучетата и инвалидът да преминат и освободят пътя. Това обаче не ставаше. Дори не се виждаше как би могло в скоро време да стане.

Шофьорът на кметския автомобил отвори вратата, подсвирна на Пеци и му махна с ръка да премине бързо. Бръснарят обаче не бързаше. Как ли може да бърза застигнат от инсулта човек? Кучетата около него също не бързаха.

Свиренето и виковете обаче не се харесаха на Лупи. От край време той мразеше шофьорското съсловие. Внезапно, подгонен от нервен пристъп, песът подскочи нервно на едно място и с неистов лай се хвърли към натрапника. Преди оня да има възможност да реагира, ядосаното куче го захапа за крачола. Ръмжеше ядовито и не пускаше. Това нажежи докрай обстановката. Кметът извади служебния си джиесем и набра един номер.

— Йончев, как стои въпросът с кастрацията на бездомните кучета?

— Ами върви, господин кмете, върви...

— Заедно с кастрацията да не би да им режат и ушите, а?

— Пенчев май се увлича в хирургически забежки, господин кмете...

— Тоя Пенчев да спре с тия своеволия! След обяд мини към мен да ми докладваш за всичко по тая дейност! Но с цифри и факти! Ясно ли е? С цифри и факти!

— Слушам господин кмете!

— Пешоо, я надуй клаксона, че да се разбяга тая пасмина...

Шофьорът бе успял да се отърве от Лупи. Бе влязъл в колата и страхливо гледаше към нападателя. Той натисна бутона на клаксона и дълго продължително свирене огласи магистралата. Другите автомобили също се притекоха на помощ с техните клаксони.

Кучешката навалица обаче въобще не реагира на автомобилния вой. Те гледаха спокойно своя водач и чакаха неговите действия и инструкции. Лупи се късаше от лай. Беше вече открил друг обект на яда си. Хапеше автомобилната гума на кметския автомобил и ръмжеше задавено. В един момент спря, изплези победоносно розов език,

повдигна десния си заден крак и тънката струя урина нахално изписа мокра фигурка на идеално изльсканата броня на автомобила.

5 август 2009 г.

Враца

ГОШКО

*Тоя разказ посвещавам на всички мои близки и
приятели,
за които Гергьовден е важният им ден.*

От известно време на Стоян му бе много самотно. Жена му бе починала отдавна, още през 2003-та, при операция на сърце. Бяха минали цели седем години и почти бе избледнял споменът за нея. Въпреки всичко идваха моменти на ужасна самота, които по никакъв начин не можеше да преодолее. Ето и сега, погледне тичащ по асфалта гълъб и му заседне буца на гърлото. Чуе детски смях и се вцепени. Пусне си стар любим блус на Карлос Сантана, заплаче китарата и той — хоп, готов е да заплаче заедно с нея. Нерви, нерви, нерви! Чудеше се как да се справи с депресията. Опитваше какво ли не, удряне на сто грама менте ракия от крак на павилиона на Росен, садене на петунии в пластмасови саксии, дишане по съвета на йогите, нелегален риболов в близкия до града язовир. Нищо! Никакъв ефект!

Някой го посъветва да си купи папагалче, което да му чирика и да го буди сутрин преди слънце.

„Дали пък би помогнало?“ — каза си и мигом се затече към магазина за домашни любимци. Той се намираше на две преки от неговата кооперация, досами железопътната линия. Тъкмо отминаваше старата фурна „Арчър“, когато незнайно откъде пътя му пресече едно дребно пиленце. Беше малко, червеничко, крехко, с жълта човчица. То спря, наклони главица към него и го загледа някак учудено. Сякаш Господ му го пращаше. Стоян клекна, протегна ръка, като че ли държеше нещо много ценно в нея, изду устни напред, цъкна с език и проточи:

— Пи, пи, пи... пи-и-и, пи-и-и! Ела, душицата ми, ела!

Пилето първоначално се стъписа, искаше да побегне, но после спря, престрахи се и доближи непознатото и интересно същество.

Още крачка-две, достатъчни за Стоян да протегне ръка и да го хване. То изчирика уплашено в ръката му, после затихна и се умълча в очакване на по-нататъшните събития.

„За какво ми е папагалче? Ето, ти си ми нужен! Ще извиняват майчето и стопанинът ти, ама при мен ще си бъдеш много по-добре.“ Погали го нежно по главицата, поотпусна пръсти, за да не го нареди от стискане, и тръгна към дома си.

Погледнато отвсякъде това си беше чиста проба кражба на живо имущество. Тя се наказва най-малко с овикване или с дълга псувня от страна на стопанина. Такъв обаче не се забелязваше наблизо и поради този факт кражбата бе узаконена.

Все пак Стоян се отби до магазина за домашни птици. Влезе, разгледа клетките за папагалчетата, избра си една по-голяма и попита продавачката за цената. Тя се оказа негова стара позната, вдовицата на Мито Краставичаря, с който бяха колеги в близкото минало. Погледна го Митовица, съзря пилето в ръката му, ококори очи, зацъка с език, после се усмихна и попита:

— Ами когато порасне кокошката, май ще трябва да смениш клетката, защото няма да може да се обърне в нея. Ами яйцата? И за тях трябва полог. Пък ще трябва и да я разхождаш, защото ще ѝ закърнеят мускулите на краката.

— Абе, зная аз какво да правя. Ти само ми кажи какво да му купя за храна, че то е много малко, а аз опит с пилета нямам.

— Нямаш проблем, Стояне. Ето ти два плика със семенца. Като се свършат, мини пак. А като поотрасне, му купи от магазина тронено жито, каквото ползват за задушница, или смески за прасе. Те, птиците, не пробират и ядат всичко. Веднъж в седмицата му бери райграс, за да кълве и да си доставя витамини. Може и слънчогледови семки да му даваш, но олюпени, за да не му се нареди хранопроводчето. По-рядко хляб, че от него хващат запек. Това е.

— Ясно. Благодаря!

Стоян пъхна пликчетата със семена в джоба, хвана халката на клетката с другата ръка и се запъти към дома.

В хола му имаше едно много слънчево място, току до стенната библиотека, досами вратата на терасата. Направи подходящо закрепване на клетката и постави внимателно пилето вътре. То се отърси енергично, разходи се из интериора, след туй спря, погледна

Стоян и зачирика самотно. Това беше знак за новия му стопанин да приготви закуската.

Той не се поколеба да го стори. Намери една кафеена чинийка, напълни я внимателно с меланжа от семена и я предложи на новото си приятелче. За негово най-голямо учудване то пристъпи смело, огледа импровизираната трапеза и закълва като гладно.

— Ето ти и питието! Засега ще бъде само минерална вода от родопския извор в Девин. По-чисто пиене не мога да ти намеря в момента. Впрочем как ли да те нарека?... Не мога да разбера дали си женско, или мъжко творение... Нека бъде на риск! Ще те нарека с мъжко име. Да бъде, да бъде... — занарежда кръстителят, както е нареждал Бог, когато е създавал света. — Да бъде Гошко!

При тия думи пилето спря да кълве, наклони главица, погледна новия си стопанин и изчирика одобрително. То сякаш разбра, че се извършва важното събитие на неговото кръщаване.

Така започна съвместният им живот. Депресията на Стоян мина неусетно. Да се грижиш за едно същество е нещо много важно и отговорно, бих казал лечебно. То отклонява всички мисли в едно направление и не остава време да се мисли за друго.

Минаха няколко месеца. Пилето поотрасна, заякна, доби вид на красива и смела птица. Наистина беше мъжко. Това пролича от гребенчето на главата му. Беше яркочервено, право и изразително. Перата по крилата на петлето бяха красиви, с една стоманеносиня тъмна окраска. Аленочервени пера красяха и вратлето му, а в горния край, където започваше гребенът, бяха обагрени с цвета на старо злато. Две големи тъмносини пера завършваха украсата на опашката му. То сякаш не бе петле от кокошия род, а малка райска птица.

Истинско събитие за Стоян бе първото му кукуригане. Стана през една слънчева майска утрин, два дни преди Гергьовден. Беше пет часа и половина. Слънцето пробиваше с първите си лъчи перестите майски облаци. Първите нотки на кукуригането прозвучаха фалшиво. Стоян бе заспал дълбоко и необичайния звук го стресна. Отвори едното си око, примигна и се заслуша...

— Да-а-а! Природата си казва думата! Гошко е станал тийнейджър! Кукурига бе! Виж го само как кукурига! Браво, моето момче! Само така! Сега го дай по-тънко и продължително, хайде де!... Давай, моето момче!

Да, ама не! Кукуригането си беше фалшиво, като на запушена с прах железничарска свирка. Такова беше положението, колкото и да не му се искаше.

Минаха още четири-пет месеца и кукуригането стана точно такова, каквото се очакваше, сиреч дълго и продължително, с едни извивки и трели, че да ти се замае главата.

Веднъж Росен, оня от павилиона с ментеливите алкохолни напитки, му каза:

— Печена работа е твоят Гошко. Буди махалата без грешка. Като се провикне и си поглеждам часовника. Кара го точно до минута. Само го пази, че тук се разхожда един гладен котарак, който не би му се церемонил.

— Котарак?! Сигурен ли си? Бездомен?!

— Да бе! Няма лъжа! Соня му подхвърля парчета от банички. Помиярът се мотае все около нея. Та не го пускай свободно тоя Гошко, че жална му майка кокоша, ако се срещнат. Гледам, че го разхождаш вързан на връвчица. Не го пускай на свобода, мен слушай.

— Благодаря, че ми каза! Хайде, дай сега едно дълго кафе с малко захар, че да ми мине дрямката. След малко ще ходя на работа, а още ми се спи. Моят Гошко ми отваря очите доста рано и все ме бори дрямка.

— От хапчетата за кръвно е, не е от Гошко.

— Може и да си прав...

Събитието стана някак неочаквано. Дългото пребиваване в клетка съклетиса младия петел. Решетките й бяха тънички, но все пак си бяха решетки, а зад тях се ширеше мечтаната свобода. Той гледаше с копнеж зеленината на цъфналите липи, слушаше гукането на гълъбите и му идваше да скокне и да подхвръкне като тях. Обаче кой ли ти го позволява?

Най-сетне, един ден случаят се появи от само себе си. Времето бе топло и Стоян реши да изнесе клетката на терасата. Заби нов пирон в стената, закопча старательно заключалката, но тя, по закона на Мърфи, в един определен момент се откопча сама. Вратата се отвори широко и Гошко, без много да се колебае, излезе от нея и се заразходжа по балатума на терасата.

Беше в едно ранно слънчево юлско утро. Вратите на терасата бяха широко отворени, за да влиза нощният хлад. Стоян спеше и

сънуващо потапяща се рибарска плувка. Чу кукуригането в просъницица. Сънят бавно отлиташе, съзнанието му трудно се проясняваше. Трябваше да стане, да нахрани любимецата си, да го разходи, след това да се обръсне, да хапне нещо набързо и да иде на работа.

Един поглед към терасата му бе достатъчен, за да осъзнае опасната ситуация. Гошко бе кацнал на парапета. Току-що довършваше последното си шесто кукуригане и се готовеше да предприеме нещо, което на прост език би означавало авантюра с неясен край.

— Стой! Чакай бе, моето момче! Гошко! Гошко-о-о! Да не си скокнал навън! Хей! Чакай!

Стана точно така, както Стоян се опасяваше. Гошко подклекна и скокна от ниската тераса. Свободата го блазнеше и той беше твърдо решен да я опита. Кацна току сред белите ружи, насадени от съседката. За щастие тя спеше и нямаше понятие, че се нарушават нейните квартални права. Следващият ход на Гошко бе повтаряне на ежедневния му маршрут без отегчителната връвчица, вързана за крака му, разбира се. Със сигурен и наперен ход той се запъти към павилиона на Росен. Търговецът току-що сваляше ламаринените капаци.

— Я-я-я! Каква изненада! Ти ли си бе, Гошко?

Гошко, разбира се, не му обърна внимание, а продължи по-нататък към павилиона на Соня.

Старият пазар се отличаваше с трите си много посещавани павилиона. Ако си истински гладен мъж, отиваш при Соня. Купуваш си една голяма и мазна баничка. Изяждаш я с апетит, а след туй се отбиваш при Росен. Пийваш от крак една студена бира или рядко пенливо кафе, според личните си предпочитания. След това минаваш край павилиона за плод и зеленчук. Там, подпряла на ръце огромни гърди, е Надежда. Тя е тактична. Следи мълчаливо погледа ти и чака да си избереш някоя стока. Казваш й бодро „Добро утро, Наденце!“, оглеждаш стоката и най-вече цените. Пускаш дежурния си лаф за скъпотията и продължаваш за работа. Ако ли пък решиш, можеш да се отбиеш до „Червеното“. Това е най-посещаваното квартално магазинче, където можеш да си купиш пакет евтини цигари. Те не са от онези с фалшив бандерол, дето пласира Росен, но все пак са най-евтините в града.

Но да не отклоняваме вниманието си от авантюрата на шарения и красив Стоянов петел, който в един щастлив миг бе решил да опита

сладостта на свободата. „Да бе! — ще кажете. — Няма нищо лошо в това намерение!“ Единственото лошо нещо бе, че храбрата птица нямаше никакъв опит в живота. Тя обаче не го знаеше и крачеше ли, крачеше. Гълъби прелитаха над нея, жужаха пчели по близките тръни, просвирваха клаксони от шумната магистрала. Всичко бе вълнуващо и интересно.

Неочаквано едно петнисто тигроподобно същество, коварно, пъргаво и бързо, се промъкна отнякъде и се хвърли върху петела. Той не очакваше подобно нападение. С крайчеца на окото си забеляза сянката и реагира светкавично. Подскокна срещу нея, протегна шипа на десния си крак и с яростно куркане отскочи. Беше силен ход, като при истинска петльова борба. Никой не бе учил Гошко на подобна маневра. Тя си му беше в кръвта или както научно се назава, в гена. Шипът мина през муциуната на котарака и направи дълга и дълбока рязка. Той измяука уплашено и за броени секунди изчезна от погледа на наблюдаващите. Те в случая бяха двама, Росен и Соня.

— Браво! — подсвирна Росен. — Даде му да разбере!

— Истински мъж е! — заключи и Соня. — Ако и моят беше такъв, е-е-х...

Стоян се появи отнякъде, притеснен и загрижен. Не бе успял да види случилото се, но то му бе разказано надълго и нашироко от двамата свидетели. Гордост запърха в гърдите му. „Ето значи, виждате ли какъв питомец си имам! Никакъв котарак помияр не може да го уплаши!“

Той прикътка петела, хвана го, погали го по червената красива перушина и бащински му занарежда:

— Моето момче, разбирам, че обичаш свободата, но представяш ли си, ако нещо лошо се бе случило с теб? Какво щях да правя аз? Нямаше да има живот за мен, приятелю! Разбиращ ли? Нямаше да има! Друг път не прави така! Моля те, не прави! Иначе ще ми скъсаш нервите от притеснения.

Гошко мигаше виновно с кестеняво кафявите си очи, куркаше от незатихналото напрежение и сякаш съзнаваше, че е извършил прекалено лоша постъпка.

— А сега да си идем у дома. Днес за наказание ще кълвеш жълт кукуруз. Още не са ни дали заплатите, за да ти купя жито или белени слънчогледови семки. Чака ме работа бе, приятел. Трябва да тръгвам!

Ако ме питаш дали ще те затворя в клетката, ще ти отговоря „Няма!“. Днес ще се разхождаш свободно по белия балатум на терасата. Само гледай да не акаш много, че нямам вече сили за чистене. Нали се разбрахме?

По външния вид на Гошко бе ясно, че няма никакви възражения.

Старият пазар все повече се оживяваше. По едно стечеие на обстоятелствата днес бе петък, а петъкът бе ден за търговия с жива перната стока. Милчо, шкембестият търговец на кокошки, бе гарирал раздрънкания си „Опел“ до първия ред сергии. Бе стоварил две касети с ощипани пернати, а на сергията бе наредил няколко кори с яйца, буркани с мед и малки шишета с жълта ракия. Провикваше се по навик като старите едновремешни селски търговци и хвалеше стоката си.

Стоян бързаше за работа. Той бе изпълнил обещанието си към Гошко и бе го пуснал на свобода. Все пак надникна към терасата, за да види какво е положението, и като се увери, че всичко е наред, излезе.

Гошко се разхождаше важно по белия балатум, спираше чат-пат, накланяше глава и поглеждаше към затворения прозорец. В един момент не се стърпя и скокна на малкия цветарник. Най-високата саксия с мушкато се олюля и падна. Петелът се закрепи устойчиво на малката кръгла площадка, проточи врат и започна да кукурига. Гласът му бе силен и мелодичен. Ехтеше в празното пространство като йерихонова тръба. Вентилиращият прозорец на терасата бе отворен и гръмкото кукуригане се провря през него, плъзна се над трафопоста и се завъртя игриво около Милчо и стоката му.

Ефектът бе неочекван. Младите ярки в кафезите започнаха да се кълват. Те крякаха, кудкудякаха и търсеха начин да излязат на свобода. Две-три млади петлета провряха глави през кокошарската мрежа и зачирикаха с ентузиазъм. Настана пълна какофония. Милчо се видя в чудо. Безделниците от павилиона на Росен спряха пиенето на бира и се обърнаха да видят какъв е тоя шум.

Ставаше точно онова, каквото се очакваше. Ощипаните кокошки крякаха и се мъчеха да излязат от клетката. Младите петлета чирикаха истерично и повторяха същия номер. С една дума, никое живо същество, дори и пернато, не би могло да живее в клетка. Дълго потисканият порив за свобода в един момент пламва и стой, та гледай какъв сеир става. Остава само да се появи водач и се започва. Гошко,

който по-скоро приличаше на райска птица, отколкото на кокош
творение, в случая се оказа точно такъв.

Ако го попиташи защо и как, едва ли би могъл да ти отговори.
Само би проточил врат и би пуснал едно от тия свои кукуригания,
които се помнят и разказват дори и след три негови поколения.

ПИС, МАЙМУНО!

Беше късна и влажна пролет. Рехавата следобедна мъгла се стелеше по потъмнелите покриви на ниските къщи от крайния квартал. Някъде далеч, като че ли из дън земя, излайващо куче, вероятно гладно или премръзнато, забравено от бога и от стопанина си. Една малка уличка, носеща името на славен български цар, се бе стаила в падащия здрач, забравила кога за последен път бе минал по нея случайният минувач. От разградения двор на порутената циганска къща се носеше олелията на голямото циганско семейство. Не беше ясно за какво беше цялата тая свада, но логичният завършак бе побой над клоощавата кобилка от страна на мустакат зъл циганин. Тя цвилеше жално, търсеше спасение зад разкривената каручка, но уви, ориста ѝ бе такава, да я бият.

Срещу циганското поселище, зад малко площадче, скрита зад няколко полуизсъхали сливови дървета в неголям, обрасъл с трева и неподдържани цветни лехи двор, се гушеше малка бяло измазана къщица. Годините бавно, но сигурно си казваха думата, защото тая къщица едва събираще сили, за да не рухне от старост. Гредите ѝ отдавна бяха изгнили, а пукнатините по мазилката непрекъснато се разширяваха и уголемяваха. Възрастната госпожица, която обитаваше единствената стая, пригодена що-годе за нормален човешки живот, нямаше силите и възможностите да я поддържа. Парите от мизерната пенсия ѝ стигаха само колкото да изкара половината месец, а след това и тя самата не знаеше как преживява останалата му част. Но бог бе милостив към нея и още не бе ѝ отнел вродената жизненост и веселата разговорливост. Тя имаше две страсти — класическия пасианс и доброто хапване, ако случаят ѝ предостави тази възможност.

Циганската олелия се носеше нашир и дълж по малката тиха уличка. На живеещите по нея отдавна вече им бе писнalo от това нежелано съжителство. Те дори събираха подписка до кмета за изселването им, но уви. Кметът, маститият ръководител на най-популярната партия от района, управляващ вече трети мандат, и дума

не даваше да се изговори за това. Нали му бяха от изборния контингент, как ще посегне на него.

Гръмогласният шум и кавга не можа обаче да попречи на г-ча Гинче да хвърли картите за поредния си пасианс, за да провери очертанията на близкото бъдеще. Заредената със сухи букови цепеници печка весело бутеше и разнасяше меката си ароматна топлина в малката, задръстена с вехтории стаичка. Наблизаваше седемдесет и вторият й рожден ден и тя се опитваше да отгатне лукавите помисли на съдбата, оставила я така немилостиво да се бори сама в живота.

Тая самота напоследък много силно й тежеше. Приказлива и сладкодумна по природа, възпрепятствана от лошото и влажно пролетно време, г-ча Гинче бе принудена да стои сама дни наред в тоя овехтял стар дом, да гледа дъждъа през прозореца и да си спомня далечната младост, когато естествената й хубост бе обект на подчертано внимание от страна на ергените. В онова далечно и вече отдавна отлетяло време тя си бе изградила твърди принципи и строги изисквания към кандидатите си за женитба. Те трябваше да бъдат стройни, високи, легко мургави и с гъста къдрава коса. За голямо съжаление образците от мъжки пол, които отговаряха на това описание, бяха малко. Даже и тези, които минаха като метеор през живота й, не успяха да се задържат. Не беше съвсем ясно защо, но фактът си остана факт.

Тая пуста десетка пика все се появяваше отгоре и вещаеше прокоби и неудачи. Архитекта кой знае кога щеше да се появи отново. Парите от жалката й пенсия вече свършваха.

Навремето някакъв доброжелател я бе запознал с този дребен и полусляп мъж, висшист по образование, но нещастник по съдба. Той живееше също сам, отдавна разведен, забравен от деца и близки, в някакво бунгало, запиляно в дебрите на Искърското дефиле. Чат-пат се отбиваше при нея и животът като че ли добиваше някакъв определен смисъл и измерение. Имаше на кого да се скара и с кого да се разговори, с кого да изкоментира политиката и кварталните клюки. А той горкият, намерил топлинка, сготвена храна и уют, беше доволен и не забравяше да я ощастливи с половинка наденица, я с бутилка бира, а в празнични дни и с кутия шоколадови бонбони.

От двайсетина дни обаче Архитекта не се бе вяснал нито за миг. Имаше интелигентния навик да й се обажда я по телефон, я с писмо

или с някакви други известни способи на комуникацията. По тая причина от два дни тя се чувстваше като на тръни. Истински се тревожеше за него. Тоя полусляп човек винаги успяваше да се натъкне на опасна ситуация поради недъга си и в такива случаи само доброжелателството на съдбата си казваше крайната дума. Не беше нормално за наближаващия й рожден ден да пропусне да даде признак за съществуване. Ex, пак тая пуста десетка пика излезе отгоре!

— Мяу-у-у!

— Я — а — а! Маченце!

Г-ца Гинче беше приятно изненадана. В падащия сив здрач през тясното прозорче надничаше едно дребно, оранжево обагрено, слабичко коте. То се бе покатерило на разваления хладилник досами входната врата и поглеждаше любопитно през изпотения прозорец.

— Мац! Маро, мац, мац! Маринко, Марушко, Мацинко, мац, мац!

Ако трябва да бъдем точни, котето беше от мъжки пол и би се обидило силно на това обръщение. То обаче бе в щастливо неведение относно човешката реч и не схвани конкретния смисъл на нейното възклициане. Котешкият му нюх обаче подсказваше, че вътре има топлинка и храна, затова продължи настоятелно да мяучи, докато г-ца Гинче не му отвори развлънтувана външната къщна врата. Котето не чака специална покана, а се шмугна покрай нея и зае едно стратегическо място в директна близост с бумтящата печка.

— Маро ма! Гладна ли си, ма!? — продължи да се разнежва възрастната госпожица. Тя бръкна в синя платнена торба, извади един полуизсъхнал хляб и го накисна в емайлирана купа с вода. Котето следеше всяко нейно движение и в момента, когато му побутна купата, пристъпи благоговейно и започна деликатно да поглъща разкиснатия хляб на малки котешки залъчета. Явно бе много изгладняло, защото, без да се откъсва от купата, позволи на г-ца Гинче да го милва до насита по ушите, гърба и опашката. Така, в един чудесен миг тя си намери нежна животинска компания, която бързо я откъсна от мрачните й мисли. Няма да обясняваме подробно, но за котето бе подгответо едно уютно гнезденце близо до запалената печка и то стана равноправен жител на малката бедна схлупена къщурка.

На другия ден, който всъщност бе и нейният рожден ден, рано сутринта, веднага след пукването на зората, се появи и Архитекта. Той

бе хванал един нощен пътнишки влак от малката спирка в Искърското дефиле и пристигна с една напълнена с продукти чанта. Щом го видя, г-ца Гинче мигом засия. Усмихна се, развесели се, развъртя се да приготви празничния обяд.

Присъствието на котето стана веднага причина за оживен коментар. То се разхождаше навсякъде в малката стаичка, разузнаваше новата за него обстановка, даже провери съдържанието на чантата, която носеше гостът. И двамата сърдечно му се радваха. Постепенно то позволи да го галят, даже при тая процедура се повдигаше на лапи, вирваше опашка и се отъркваше в крака на този, който му се радваше.

Към обяд се появи и племенникът на г-ца Гинче. Той ѝ носеше подарък, едни топли и пухкави пантофи. Разцелува я. Дари я с грижливо подготвения пакет, от което тя започна да ахка и цъка от възхищение. Здрависа се с Архитекта и седна на изкорубената кушетка. Котето новодомец се бе свряло точно под тая кушетка. Смутено от шума, то изскокна изпод краката му и се стрелна към един отдалечен ъгъл, за да търси тишина и спокойствие.

— Я-а-а-а! Сузане бе, откъде се появи? — Възклика Племенника. Така котето спонтанно получи името си, което пък от своя страна бе една добра поличба, тъй като всички знаем, че коте без име не върви добре в живота.

— Как позна, че е мъжко? — осведоми се Архитекта.

— Ами не е много трудно да се разбере!

— Маро ма! Маро, ела при мама, ела! — разнежи се отново г-ца Гинче.

— Не „Маро ма!“ А „Сузане бе!“ — уточни Племенника.

Сузан се престраши и това естествено бе в негова полза, тъй като веднага получи едно от току-що изпържените топли кюфтета. Рожденият ден на г-ца Гинче бе ознаменуван, както си го изисква традицията, с един приличен и тържествен обяд. Племенника бе донесъл и бира, при което обядът завърши с подчертано приповдигнато настроение. Сузан сновеше като совалката „Атлантис“ от коляно на коляно, но така и не бе допуснат до отрупаната с ястия маса. Той с такъв ентузиазъм се стремеше да докопа купата с кюфтета, но достъпът до този обект най-безцеремонно му бе забранен. Това бяха и първите стъпки в оформянето на домашното му възпитание, което при него очевидно липсваше.

Г-ца Гинче донесе отнякъде стар грамофон и пусна любимите си плохи на Лили Иванова от времето на ранния Златен Орфей. Заслушаха се. Размечтаха се. Разтопиха се от умиление по отминалата младост. Архитекта даже се просълзи. Явно беше много музикален или пък го навестиха много вълнуващи стари спомени. Всички забравиха за Сузан. Той обаче не бе забравил кюфтетата.

В един миг на заплесия от страна на новите му стопани лакомият котарак се примъкна към захлупената купа с кюфтета, бутна с лапа капака и се започна истински котешки пир. В момента, когато плочата свърши и се наложи да се смени, всички забелязаха интервенцията. Г-ца Гинче сви устни, сбърчи вежди, пресегна се към точилката и викна кресливо:

— Пис ма, маймуно!

Храната бе очевидно много вкусна, а и Сузан не очакваше подобна реакция след дългите милвания, затова не успя да избегне удара на точилката. Тя не бе много дебела и не можеше да му причини сериозни увреждания, но ударът си бе, между нас казано, доста болезнен.

— Мия-я-у-у-у! — изскимтя той от болка и с това бе сложено началото на новото му и непознато досега домашно възпитание, което трябваше да създаде у котешкия тийнейджър непонятни и необясними за него навици.

Животът в малката къщурка потече по новия, току-що описан начин. Пролетта вече превалаляше. Архитекта постоянно си заминаваше и пристигаше. Забравихме да споменем, че имаше три квартири в три различни града и тъй като нито една не бе приспособена за човешко обитаване, в края на краищата той се завръщаше тук, за да си отдъхне от път и от ергенската гладория.

Как намираше пътя от гарата до къщурката при неговото полусляпо състояние никой не може да си обясни, но фактът си е факт. А че беше почти сляп, нямаше и съмнение. В това се увериха напълно, когато в една ранна пролет ходиха да берат коприва. След един час бране, когато всеки показваше на другите какво е набрал, като погледнаха в неговата чанта, падна голям смях. Човекът бе напълнил чантата с един свеж букет от кукуряк, зелена пролетна трева и току-що поникнал бъз. Коприва така и не откриха. Смяха се, смяха се, а след това се умълчаха, явно схванали трагичността на положението.

В началото на лятото, когато започнаха да зреят черешите, неочеквано се появи и Муцка. Това бе една красиво обагрена в почти всички цветове на дъгата млада котка. Тя беше толкова красива, толкова пъргава и игрива, толкова мила, че всички я приеха с възторг и въодушевление като нов жител на бедната къщурка. От всички най-очарован бе Сузан. Той мигом ѝ отстъпи част от своето жилищно кътче и стана така мил и учтив, че Муцка моментално се почувства като у дома си. Тичаха по запустелия двор, катереха се по овощните дървета, криеха се в прашното малко мазе.

Всичко бе чудесно, само едно не се връзваше с нормалния ход на нещата. Както Сузан, така и Муцка не обичаха да ловят мишки. За Сузан причината бе ясна. Тийнейджърът имаше страх от тъмнината и това донякъде го оправдаваше. За Муцка обаче нещата не бяха така ясни. Тя просто бе една котешка глезотия и предпочиташе готово поднесеното ястие пред изморителния миши лов.

Това положение постави г-ца Гинче в осезателно затруднение, тъй като в съседната стая, която ползваше за складово помещение, бе пълно с тези твари. Те унищожаваха лакомо всичко, от червения пипер до чувалчето с брашно и пакетчетата с църковно жито, което тя ползваше по Задушница. Какви ли не опити бе правила по този въпрос, но уви! Котките нямаха желание да ловят мишки. Ситуацията стана скандална. Племенника, като разбра, предложи да ги подари или замени с котка ловджия. Но реакцията на г-ца Гинче бе решителна и безапелационна. Тя не си даваше котките.

В края на лятото неочеквано нещата се усложниха. Котешката колония се увеличи. В една ранна августовска утрин, отивайки да изхвърли боклука, на г-ца Гинче ѝ се стори, че из двора тича още едно тигроподобно същество. Тя намести добре очилата си на носа и се вгледа. Наистина! Една раирана бяло-сива котка се мотаеше между Сузан и Муцка. Тя се хвърляше свирепо на купата с попара и хапеше и гонеше себеподобните си. Беше наистина дива и свирепа.

— Пис, маймуно! — кресна ѝ г-ца Гинче.

Натрапницата трепна и се покатери на дюлевото дърво. Наежи се и зафуча.

Бъдещето продължи все в тая насока. Не бе ясно кой бе подхвърлил това диво същество. Комшията ли, с когото се съдеха вече дванайсет години за имот или някой от злобните комшийски цигани.

Едно беше ясно обаче. Съществото беше страшно диво и нахално. Колко ли пъти не го гони госпожицата, но уви. Изпъдено вечерта, то се завръщаше отново на сутринта, мяучейки и просейки храна. Дори обсеби лятната спалня на домошарите, повредения хладилник.

Архитекта непрекъснато пътуваше напоследък. Сега маршрутът му включи и столицата. Няколко пъти ходи до Президентството да се жалва от никакви местни административни органи, оставили го без жилище. Пишеше жалба след жалба. Най-накрая реши да запише и аудиокасета с патилата си. Тази аудиокасета се загубваше няколко пъти някъде из архивите на Президентството и затова той правеше нескончаеми копия и колети. Горкият, явно живееше още със социалистическите си навици и наивно смяташе, че на някой му пuka за неговото житетско състояние. Но съществува една известна поговорка, „Надеждата умира последна“.

В една юлска утрин, когато блажено се събуди от ласките на игравия слънчев лъч, Архитекта усети, че цялото тяло го сърби непоносимо. Повдигна пижамата, поогледа си голия корем и възклика:

— Гинче, тая новата придобивка да не е зачестила да лежи на кушетката? Я виж, какви пришки ми се вдигнаха по снагата!

— Не може да бъде! Гоня я непрекъснато!

— Гониш, гониш, ама я погледни как рипат, от възглавницата на одеялото, та чак на масата. Теб не те ли хапят тия проклети бълхи?

— Нищо не усещам! — отсече г-ца Гинче и се почеса скрито и деликатно по левия хълбок.

— Тегло ще теглим, бе жена! Дай да ги разкараме тия мръсни котки!

— И дума да не става! — отсече тя. С това спорът приключи.

Времето летеше неусетно. Котките загладиха косъм от любвеобилните грижи на г-ца Гинче. Тя вече им купуваше специални рибни отпадъци, защото умираха за тях. Всички нейни роднини бяха инструктирани да не изхвърлят хлебните корички и кокалчета, а да ги носят на котките. Племенника дори им изпичаше охлюви, с които дворът бе пълен. Ех, какъв котешки живот беше — мечта! А когато някой съсед решеше да посети госпожицата, трите грации скачаха от повредения хладилник и се юрваха към входната врата. Така посрещаха всеки с надеждата, че ще бъдат угостени както подобава. Те

се увиваха около краката му, шареха напред-назад, ловко препъвайки госта, мяукаха жално с една просешка нотка, докато най-накрая привличаха вниманието му. Бяха разглезени, лакоми и нахални.

Дойде време за консервиране на зимнини. Г-ца Гинче проагитира по-възрастната си сестра, намериха отнякъде една скрибуща количка и довлякоха петдесетина кила червени чушки с намерението да пригответ традиционната зимна лютеница. Сестрите много обичаха това домашно българско ястие и не можеха да си представят зимата без него.

Чушките бяха изсипани на една голяма покривка насред двора и започна усилената работа по приготвленето на лютеницата. В тая кампания се включи и Племенника. То бе миене, то бе бущене, то бе печене и мелене, докато накрая, капнали от умора, те седнаха по на един нисък трикрак стол и се загледаха втелено в трите тенджери с ароматно димяща лютеница. Всичко можеше да мине много по-леко, ако не беше непрекъснатото гонене на котките. Те се навираха навсякъде. Душеха, опитваха, цапаха и в края на краищата изнервиха обстановката. На Племенника му кипна, излови ги една по една и ги затвори в тъмната барака. От време на време се заслушваше в жалното мяукане, което се носеше на талази оттам, потриваше ръце и промърморваше: „Така им се пада!“.

Никой не разбра как, но неочеквано иззад бараката се появи Сузан. Той страдаше от жестока клаустрофобия и страх от тъмнина. Бе положил върховни котешки усилия, за да излезе. Къде бе открил въпросната дупка в покрива, сам той си знаеше. Не след дълго се появи и Муцка. Тя ревностно бе наблюдавала неговите действия и не пропусна да демонстрира своята интелигентност. НП — Новата Придобивка, както сполучливо я нарече Архитекта, повтори същия номер. С една дума, ако използваме футболните термини, бе се получил един сполучлив хеттрик. Котките бяха отново на свобода.

Племенника се видя в чудо. Котешката интелигентност надмина неговите очаквания. Повторното ловене и затваряне завърши със същия резултат.

Той вдигна ръце и замисли нова акция. Когато някоя от котките минеше наблизо, той я хващаше за опашката и я влачеше заднешком с пронизително свиркане. Животното драпаше с нокти по земята, фучеше, свиваше уши от страх и ужас и в момента, когато бе пуснато,

литваше с шеметна скорост към близкото дърво или към входната врата.

Няколко повторни действия от страна на Племенника сториха желания ефект. Сега пък на котките им писна да ги влачат за опашките. Ако някоя се приближеше на близко разстояние, достатъчно бе едно негово изсвирване, за да задейства така придобития условен рефлекс за ужас. Те и не можеха да знаят, че преди време „Теорията за условияния рефлекс у хората и животните“ бе любимата тема на Племенника. Научните му знания влязоха в действие.

Есента мина незабелязано. Студеният вятър и влага довяха и първия сняг. Котките бяха приютени в малката стаичка, близо до бумтящата печка.

Наближаваше Никулден, когато Племенника реши да посети своята леля, г-ца Гинче. Беше свил лют студ. Снегът скърцаше под обувките. В опушения ъгъл на стаичката, там дето винаги се кипреше старо синьо перденце, бе запалено църковното кандело.

Този малък параклис бе стар спомен, останал от майката на г-ца Гинче, и по традиция на всеки голям празник се оживяваше с трепкащата светлинка на зехтиненото кандело. Няколкото стари опушени икони гледаха строго към молещия се и вдъхваха респект и успокоение. Рядката паяжина, спускаща се от тавана към иконите, отдавна нечистена съвсем не поради нежелание, а просто от забрава, не пречеше на госпожицата да изявява смирените си християнски чувства.

Г-ца Гинче беше вече изпекла един средно едър шаран в малката фурничка и очакваше с нетърпение идването на племенника си. Архитекта бе тъжен и умислен. Жалбите му до президентството не даваха никакъв резултат.

В ъгъла, досами старата кушетка, на една изтърбушена възглавница лежеше Муцка. Тя бе заобиколена от шест дребни мяукащи котенца. Те се мушкаха под корема ѝ и скимтяха, премятаха се неловко. Сузан и НП бяха напъдени на почтено разстояние от нея. Все пак и за тях имаше кътче около приятно бумтящата печка.

По някое време Племенника отвори външната врата, отупа шумно снега от шубата си и се провикна радостно:

— Чакате ли гости?

След това, влизайки в стаичката, възклика:

— Я-я-а! Котешката популация е нараснала! Кога стана това божие чудо!

— Тия дни! И ние не разбрахме как се случи!

— И кой е таткото?

— Таткото ли? — трепна издайнически плачевна струна в гласа на г-ца Гинче.

Всички обърнаха поглед в посоката, където трябваше да бъде Сузан. Там обаче го нямаше!

— Дръж го! Отмъкна шарана! — викна Племенника. Без да иска, той бе оставил външната врата леко отворена. Дяволитият котарак само това беше чакал. С елегантен скок той се бе озовал в непосредствена близост до тавата с шарана. Оттук нататък нещата последваха логичния си ход. Захапал тежката риба за главата, той се бе промъкнал през полуотворената врата и с едно мъчително бързане се отдалечаваше към бараката. Навалелият сняг му създаваше очевидно затруднение, но той не се предаваше. Госпожица Гинче грабна точилката и се втурна след него. В неразборията НП помисли, че заплахата се отнася за нея. Тя се разфуча, скокна на раменете на госпожицата и не след дълго последва спасителният изход на Сузан.

— Пис, маймуно! — истерично закрещя г-ца Гинче.

Муцка, така сладостно задрямала, изведнъж недоволна се събуди. Отвори едното си око, колкото да се осведоми за ситуацията, и отново го затвори. Едно от нейните малки котета полази към средата на стаята и се заигра с крачола на Архитекта. Той обаче не усети нищо. Беше застанал прав. Полуслепите му очи бяха насочени към мъждукащото кандило. От малкото параклисче иконата на Богородица го гледаше с умиление и разбиране.

Вдигна ръка и бавно се прекръсти. Въздъхна дълбоко. Колкото и да искаше, не можа да спре отронващата се горчива сълза. Тя се плъзна по бузата му, полетя надолу и капна на главицата на малкото, скимтящо и игриво коте.

Така, без предварителни подготовки, съвсем импровизирано, то бе кръстено на връх божия празник, Никулден.

МЕЧТАТА НА МОЦАРТ

Майка му стара, от всички сезони най мразя есента! Особено тоя месец, ноември. Ето и сега, свил съм се на кравай под ниския балкон на тая панелка и треперя като куче. Мушнал съм муцуна в черната си козина, но и това не помага. Тая гадна мъгла все пълзи от реката, стеле се край мен, провира се отвсякъде и ми създава същия дискомфорт, както когато стопанин ми беше онъ хърлешки циганин. Даже и тия дребни животинки, които са се набили в козината ми, щом усетят малко влага и започват да ме хапят. Отвратителна напаст! Колко пъти се опитвам да ги изморя и все без успех. Ето и сега, с нежелание изоставям удобната си поза и с дясната лапа започвам да ги мачкам и бръскам от врата и ухото си, но напразно. От опит знам, че ефектът ще бъде нулев.

Иначе казано, без да си кривя душата, животът ми не е лош. Откакто си запазих моя територия в тая панелен град, почти не гладувам. По-рано беше много по-лошо, даже отчайващо. Двамата с Ачо бяхме роби на онъ зъл и мургав каруцар от Хърлец. От време на време ни залъгваше с по някой смрадлив кокал от откраднат петел, но в повечето случаи си гладувахме. А що бой падаше, да не ви разправям. Моят глас пресипна от неволята, а счупеният крак на Ачо въобще не можеше да заздравее. Най-накрая той не издържа и се опита да избяга. Обаче не успя. Нали куцаше. Двете циганета, зли като баща си, го настигнаха и го хванаха. Без много да му мисли, онова Чудовище извади ножа и го прикла. От тогава получих стрес и гласът ми остана и до сега леко пресипнал.

На другата сутрин циганката одра Ачо и Чудовището го хвърли в каруцата. Мен върза отзад и волю-неволю трябваше да ида с него на пазара. Беше петък. Никога няма да го забравя тоя ден. Одрианият Ачо бе продаден на кебапчията, а онъ без много да му мисли го наряза на парчета и го хвърли на димящата скара. Гледах и не можех да повярвам на очите си. Хората пристъпяха, посочваха си късчета Ачово месо, вземаха ги и ги изяждаха с апетит, по-голям от моя. Ужас!

Не можех повече да чакам. Вероятно и с мен щеше да стане същото. Прегризах найлоновата връв, с която бях вързан, и побягнах на запад по шосето за Лом. Оттогава ми остана и един пречупен зъб. Връвта беше дебела, но нямаше начин. Нали разбирате? Беше въпрос на живот и смърт.

Бях изпосталял от глад. Преплитах крака. Лапите ме боляха, гърбът ме болеше, всичко ме болеше. С една дума, кучешка неволя. Когато вече си мислех, че ще падна на пътя от умора и слабост, пред мен се показва онова място, което хората наричат „гробища“. Беше една гора от камъни, свят да ти се завие. В този момент имаше таман три погребения. Скрих се зад един камък да изчакам да си отидат хората, а след това пристъпих и като започна едно ядене... Нямам спомени някога да съм ял толкова много. Ядох, ядох, а след това повръщах. Починах си и пак ядох.

Хубаво нещо са това гробищата. Така си мислех тогава. След това се оказа много тъжно място. Цял месец живях там, но не видях никой да се смее. Всичко живо плачеше. Търпях, търпях, пък нали съм си чувствително куче, цялата тая ситуация започна да ми действа на нервите. Един ден не се стърпях и си дигнах чукалата.

„Атомната столица“, както наричаха хората този панелен град, се оказа много оживено място. Отначало хич не можех да свикна на това движение. Коли профучават, хора бързат, да се сбъркаш какво да правиш. Където и да идех, все запазени територии от мои подобни. Тук ще ме сдавят, там ще ме залаят, докато най-после попаднах на този чист и тих район до стол №3. Разбрах, че това ще бъде моята територия.

Сутрин, след като се протегна и прозина, както правят всички домошари, първо обикалям четирите кофи за смет. Там винаги има нещо интересно за ядене — я някой кокал, я парчета от оглозгано пиле, я остатъци от пържена риба. Въобще не придириjam. След това се отбивам отсреща, до ремонтираната кръчма. Там вече ме опознаха. Докато почиват, работниците ми хвърлят я парче от баничка, я късче сандвич или някоя друга вкуснотия. Подсвиркуват ми и се смеят. Много съм им симпатичен. Впрочем взаимно сме си симпатични.

Към обяд идва най-интересното. Заставам в дежурната си поза пред стол №3. Отвътре ухае така апетитно, че ти се завива свят. Гледам съсредоточено през отворената врата как готвачките разсипват невероятно вкусните манджи по чиниите и прегльщам възможно най-

артистично. Хората от масите веднага ме забелязват и на излизане ми хвърлят остатъци от най-интересни и вкусни неща. Не бях си и мечтал за такъв райски живот.

След това по неволя се налага да мина край блок №1а. Там на първия етаж, надничайки над перваза на балкона, се появява пекинезката — Чочка. За голяма моя изненада и съжаление, веднага щом ме зърне и започва своя неистов лай. Нищо не съм й направил, даже напротив, поглеждам я с умиление и интерес, завъртя ѝ приятелски опашка. Ами-и-и! Лае Чочка, та се къса. Когато ме залая за първи път, четирима човеци се показваха на балконите. Чудеха се какво става. Аз обаче си стоях мирно и гледах приятелски пекинезката. Те загубиха интерес и повече не се и показваха.

Мина доста време, откакто се заселих тук, почти месец, а Чочка винаги, когато ме види, изпада в истерия. Дали пък не ѝ действа зле затвореното пространство? Нито веднъж не съм виждал стопанинът ѝ да я разхожда. Ами че тя ще полудее така! Съжалявам я, но не мога да ѝ помогна. Очаквам обаче да свикне с моето присъствие и да разгадае приятелските ми жестове. Ха дано стане!

Има и една много опасна зона за мен. Тя е зад главната улица, до магазина за плодове и зеленчуци. Зад една бяла, ниска и красива оградка расте чудно хубава тревица. Още щом я зърнах и веднага ми се прииска да си потичам по нея. Намерих един отвор в оградата и се мушнах вътре. Не знаех какво ме очаква. Отнякъде, незнайно откъде, изникна един огромен звяр. Човеците му казват „немска овчарка“. Та като се спусна оня ми ти звяр към мен, за миг се обърках и се зачудих накъде да бягам. Мълчи звярът и връхлита. Поставете се в моето положение. Притика ми се от страх! Направих един-единствен отчаян скок над оградката и така се спасих. Оня не пожела да ме последва, за мой щастлив кучешки късмет. Обаче това ми бе за урок. Никакви вече бели оградки и зелени тревички! Моята територия си е моя! Не пускам никого в нея и рядко излизам вън от нея. Спокойствието преди всичко!

Понякога ми доскучае и отскочам до „Стария пазар“. Всяка сутрин в един павилион пържат мекици. Там минават много човеци. Купуват, мляскат и ако се покажеш благонадежден, ти хвърлят по някой залък. Там се срещаме с един мой събрат. Той обаче е много плашлив и не смее да ми съперниччи. Нали съм си умен и интелигентен, веднага спечелих симпатията на двамата бекяри.

Единият бе с брада и мълчалив. Другият, със синьото яке и шапката с дългата козирка, ми стана много симпатичен. Винаги щом ме види, подсвирне, викне ми „Джони“ и ми подхвърли парче мекица. Аз свикнах да го радвам по свой ефектен начин. Подскачах енергично и улавях парчето още във въздуха. Голямо удоволствие му създаваха тези мои подскоци. Тръгвах след него и го следвах чак до разклона на шосето за Лом. Разбира се, заедно изяждахме мекиците.

Следобед обикновено отивах до голямата бяла сграда. Тя беше най-голямата сграда в града. Трябваше да мина обаче край двата клуба, на СДС и БСП. Те бяха слепени един до друг. От тях винаги се носеха апетитни миризми. Погледнато от кучешка гледна точка, клубът на БСП бе по-интересен. Почти винаги оттам се носеше миризмата на пържени дробчета. Хората седяха на хубавите столове, пийваха бира и хапваха дробчета. Колкото и да ги гледах, колкото и да въртях опашка, никой не ми подхвърляше нищо. Такива скръндици не съм виждал никъде!

Отзад на бялата сграда имаше един малък служебен вход. Обикновено спирах там и чаках. Чакането ми винаги биваше възнаградено. Ще кажете, раздават хубаво ядене? Ами! Няма подобно нещо! Там обаче винаги когато ида, се вълнувам така, че сърцето ми примира. Може да не знаете, но съм много музикално куче. Щом чуя хубава мелодия и се разтапям. Забравям всичко, протягам врат и почвам да вия мелодично в такт с мелодията. Просто неконтролирамо състояние. Спирам аз пред малката вратичка, застивам търпеливо и чакам. В даден момент отвътре започва нещо да свири, така игриво и така хубаво, че почти се забравям. Вдигам глава и започвам да вия, ту високо, ту ниско, така както ме води мелодията. Вътре в малкия салон има деца. Те започват да подскачат, да викат „иху“ и да пляскат с ръце.

Един ден, даже не съм се и усетил как, музиката свиреше, аз виех и така унесен, бях затворил очи. Когато ги отворих, бях наобиколен от деца. Един плешив господин ме гледаше усмихнат и им правеше знак да мълчат. „Той е истински Моцарт!“ — каза, а децата при тези думи се развикаха и запляскаха: „Моцарт! Моцарт! Моцарт!“. Всички бяха благоразположени към мен и затова на кучешката ми душа бе едно весело и игриво.

Свикнах да ходя често до голямата сграда. Даже и когато не бях намерил нищо за ядене. Тая музика ми бе завладяла душата. Децата ми

се радваха, милваха ме по ушите, по гърба и непрекъснато ми говореха: „Моцарт! Моцарт!“. Плешивият човек ми носеше разни вкуснотии. Въобще щастието бе пълно. Пускаха музиката, хващаха се за ръце и играеха около мен. А аз, щом я чуех тая музика, и започвах...

Един ден, май беше празник, дочух откъм площада друга една музика. Кучешкото ми любопитство не издържа и аз заситних към така интересното място. На малкия площад, пред паметника с брадатия човек, се беше събрала тълпа човеци. Вътре в тълпата имаше направен кръг и група красиви момичета, облечени в червени носии и с цилиндрични високи шапки, маршируваха и размахваха къси пръчки. По принцип мен винаги ме хваща шубето от пръчка и затова запазих прилично разстояние.

От една черна кутия се носеше тактова рязка музика. Не ми хареса! Точно тая музика не ми хареса! Някак си стържеше ухoto. Нито пък те запалва към виене. Човеците пляскаха на момичетата, подвикваха им „мажоретки“ и се смееха. Дочух един човек да казва, че днес е било годишнина, откакто селото станало град. Как може едно село да стане град и досега не мога да го проумея, но точно така каза, не беше ми се причуло. Хич не ми хареса това тържество. Подвих опашка и се отдалечих с достойнство. Онова, което радваше тези човеци, не радваше мен. Презирах ги! Как може да говорят такива глупости! Селото станало град!

Майка му стара, от всички сезони най мразя есента! Особено тоя месец ноември! Лежа си аз под моя балкон, а тая гадна мъгла все пълзи ли пълзи откъм реката, студена и пронизваща. Забил съм муцуна в топлата си козина и си мечтая.

Знаете ли за какво си мечтая? Мечтая си за оня момент, когато Чочка най-сетне ще спре да ме лае, ще изквиши приятелски, ще прескокне парапета на балкона и двамата ще затичаме към голямата бяла сграда. Там тя ще чуе истински хубава музика.

Ще застанем двамата един до друг и ще се загледаме към полуутворената врата. А когато започне оная музика, ще вдигнем муцуни към небето и ще завием от най-съвършено кучешко удоволствие.

ПАРАД ОТ ДОМАШНИ ЛЮБИМЦИ

Ако имате наблюдения върху гълъбите, сигурно сте забелязали, че са много лакоми и плашливи създания. Понеже те са моите любими същества от пернатия свят, то за тях бих могъл да ви разказвам с часове. Може някъде на друго място и в друго време да не е така, но тези пернати в района на Стария пазар са точно такива, лакоми и плашливи. С течение на времето и обстоятелствата тук се е формирало едно пъстро ято от красиви птици, перата на които са нашарени в какви ли не цветове от дъгата. Има всякакви, като се започне от стоманено лилавия цвят и се стигне до пъстрата бяло-черна премяна. Повечето са с червени кръгли очи и червени крачка. Има едри гълъби, охранени, важни, с едно добре оформено птиче самочувствие. Това са мъжкарите. Другите пък, дребните, сивички и безлични, са гълъбиците. Те са много плашливи и неспокойни, сякаш постоянно ги грози някаква опасност или изненада.

Това ято го виждам навсякъде около Стария пазар. То се върти около старите жилищни кооперации, защото в тях обитават техни почитатели, хранещи ги редовно с хлебни трохи и хранителни отпадъци. Вече познавам ятото по неговите членове. За съжаление, две-три птици от ятото са инвалиди. Куцаха със сгърчени крачка, повредени я от удар с камък, я по някаква друга причина. Винаги ми е било болно да ги наблюдавам как се мъчат да си намират храна. Другите от ятото все ги пренебрегват и отблъскват. Така е в живота — за сакати животът е горчив и мъчителен.

Обичам да ги храня. Дори и да нямам хляб за себе си, за тях намирам. Ядат предимно хлебни трохи. Веднъж опитах и с месни отпадъци, но не ги ядат като трохите.

За тях намирам време най-вече в почивните дни. През делниците бързам и почти забравям за съществуването им. Рано в събота отварям прозореца на остьклението на северната тераса, начупвам филийка намокрен хляб и гледам откъде ще се появят. Сякаш си имат съгледвач. Отнякъде се появява любопитна птица, пикира над липите и каца на

няколко метра от трохите. След нея се появява и втора. Това дава знак и на останалите. Някъде от покривите на съседните кооперации ятото се втурва стръвно и накуп към така появилата се изневиделица храна. Друг път пък някой хубавец, който пази спомени от минали гуляи, разхождайки се по тротоара, привлича вниманието ми. Щом го съзра и се втурвам към кутията с хляба. Рязвам порязаницата и започвам роненето. Той естествено не се колебае и припва заинтересувано, а това поражда гълъбовото нашествие.

Зад нашата кооперация имаше построена една малка ламаринена бръснарничка. Там работеше един възрастен бръснар, с популярното в квартала име Пеци. Та този бръснар бе голям любител на гълъбите, значително повече от моя милост. Беше им направил цяло дневно разписание за хранене. Купуваше им мек бял хляб, който ронеше на дребни залъзи пред входа на бръснарницата. Те му се отплащаха, като с присъствието си привличаха клиенти за бръснене. Мъжете, както знаете, са сантиментални и любвеобилни към птиците същества.

От няколко месеца обаче, след прекарания инсулт, Пеци престана да идва в бръснарничката. Беше осъзнал, че с работата му в той живот е свършено. На прозорчето на ламаринената съборетина се появи малка бележка с надпис за продажба. Тоя надпис се смени няколко пъти с все по-намаляваща цена. Най-накрая избелелите цифри за продажна цена престанаха да се четат.

Един следобед видях малък автомобил, който бе спрял пред бръснарничката. Пеци се бе изправил край него. Синът му сръчно рушеше малката тенекиена постройка и носеше бедния бръснарски инвентар към багажника на колата. Не ги заговорих. Беше ми неудобно. Какво ли имаше да питам той болен човек? Беше видял невъзможността да продължава с бръснарския занаят. Гълъбите осиротяха с още един свой почитател.

През тая ноемврийска нощ бе валял обилен и студен дъжд. Утрото, мразовито и мъгливо, едва пропускаше слънчевата светлина до влажната и студена земя.

Отворих прозореца на терасата. Един ранобуден перушан се разхождаше бодро между локвите на мокрия уличен асфалт. Моята реакция бе такава, каквато се очакваше. В хлебната кутия се търкаляше някакъв стар и тричав хляб. Поради диабета трябваше да консумирам точно такъв. Беше толкова твърд, че почти не можеше да се яде. Явно

съдбата му бе да нахрани гладните гъльбови гърла. Отрязах няколко филии, намокрих ги на чешмата и започнах роненето.

Птицата ме видя и припна стръвно. Познаваше ме, защото на няколко пъти вдигна главица, за да ме погледне. Другите гъльби от ятото се появиха изневиделица. Пикираха надолу, излитайки от покрива на съседната кооперация. Започна едно боричкане, кълване, лакомо гълтане, както само гладни птици могат да го правят. Гледах ги умилено и с радост в душата. Бях им осигурил дневната дажба от храна и живот. Какво по-хубаво и прекрасно чувство за душата на един грижовен човек. Стоях тихо зад прозореца, за да не ги уплаша.

Въпреки това, в един миг те трепнаха и уплашено литнаха. Какво ли ги беше стреснало? Видях причината! Беше болонката на една пенсионерка от 13-етажната кооперация. Болонката се плезеше радостно и подтичваше целеустремено към гъльбовото ято. От време на време подскачаше смешно с единия си заден крак. Беше така добре изкъпана, че чак блъскаше от белота. Стопанката ѝ беше оформила дълъг бретон, който скриваше тъмните, маслиненочерни очи. Вероятно беше напарфюмирана и с някакъв евтин дезодорант.

— Пеги, чакай ма, мамо! Не мога да те гоня! — Това беше гласът на придружителката. Вгледах се в нея и я познах... Ами че с тая жена седяхме на един чин, когато бяхме на невръстните седем години. Май се казваше Йорданка, ако не се лъжа. Колко бързо минават годините! Дали пък не беше овдовяла? Домашен любимец се отглежда и по такива причини.

— Данче ма? Твоето ли е това същество?

— О-о-о, Стефчо! Добро утро! Да бе! Ошашави ме тая Пеги! Стана много придирчива към храна. Другите помияри ядат огризки, а тя кренвирши, пилешки крачета в собствен сос и други вкуснотии. А като пощръклее, стой, та гледай. Не мога да я спра.

— Виж само да не ми изяде гъльбите...

— Тя гъльби не яде! Много са ѝ жилави! Трябва ѝ нещо сварено, посолено, пиперосано, намазано с мас или масълце...

— Добре, Данче, приятна разходка ви желая и на двете! Да я подплаща ли с една свирка? Какво ще кажеш?

— Недей, че после трябва да я лекувам от стрес. Много е чувствителна милата на резки звуци. Разлайва се от малко.

Данчето зави зад ъгъла на кооперацията и изчезна от полезрението ми. Гълъбите като по команда долетяха отново. Кълването продължи, докато... Друга болонка се появи откъм автомивката. Тия кучета сякаш си имаха свой любим и еднакъв маршрут, а той по правило минаваше точно под моята тераса.

Двете болонки се различаваха единствено по нрава си и по прическата. Стопанката на тая ми бе добре позната. Доскоро ходеше с прошарена коса. Понеже бе възрастна мома, някой ѝ беше казал, че яко я боядиса — ще се омъжи без проблеми. Тя, разбира се, я беше боядисала. Имаше вид на черен като донбаски въглища гарван с голямо дупе. Черният дебелодупест гарван подтичваше след любимката си и се провикваше:

— Силве ма, спри се ма, мамо, ще те вържа най-после!

Силва явно се бе освободила от чревното си съдържание и поради тая внезапно повила се лекота пробваше лечебния ефект на ситния кучешки тръс върху моминския си организъм. Да им се чудиш на тия моми, млади и стари, от къде взимат тая своя жизненост?

Естествено бе моите гълъби да се уплашат от нашествието на младата болонка. За кой ли път уплахата, че ще бъдат изядени без съчувствено слово и присъствие, ги накара да литнат към мъгливото ноемврийско небе. Това ме ядоса, наистина ме ядоса. Тия помияри с прически изнервиха моите любимци.

— Госпожице, вашата Силва да не е бременна? — Пробвах тоя стар закачлив и заядлив трик, който винаги даваше ефект на раздразнение.

— Я си гледай работата бе, простак! — това пък беше милата реплика в отговор на моя въпрос.

— Черното не ви отива... По би прилягало кестеняво червен цвят на косите ви.

— Абе, защо не ти...

Фразата не довърши, защото злобарката се скри зад ъгъла на кооперацията. Ликувах, понеже гълъбите долетяха отново и продължиха пира. Миличките ми! На татко пиленцата...

Пак хвръкнаха!... Сега пък от какво?... Да бе! От престарялата Джина, декоративната кучка от съседния вход. Тя беше от породата чау-чау, едра и рунтава, с един син, та чак черен език. Беше полусляпа от старост и съвсем безобидна. Като я нападнаха бълхите и стопаните

й я гонеха от апартамента. Джина клякаше пред входната врата и започваше едно чесане, чиято интензивност можеше да се сравни само с поскането на моята трагично загинала крастава кучка Буба. Бог да я прости!

Сега, незнайно защо Джина бе решила, че болонката, която бе съзряла с полуизгубеното си зрение, е от мъжки пол, и поради това бе решила да го провери. Макар и на 100 кучешки години, любовта движи душата. Така е, както и да го отричат учените!

Огледах се. След Джина нямаше никой. Клетата, разхождаше се сама. Стопанинът ѝ, пенсиониран или уволnen по заслуги митничар, не си правеше усилия да си губи времето с нея. Най-тъжното на тоя свят е близките ти да те прежалят. Вероятно същото изпитваше и Джина. Напълно естествено е да си потърси раздумка от мъжки пол.

Скрила се зад ъгъла на кооперацията, тя остави гълъбовата софра отново на разположение на закусващите. Гълъбите вече не смееха да се доближат, въпреки моите подкани и гукащи имитации. Бяха позакърпили глада и сега спокойно и безгрижно кълвяха малки камъчета и пясък досами тротоара на улицата.

Един едър и породист екземпляр, запален от любов, загъргори и се завъртя около слабичка гълъбица. Тя понечи да го кљвне, но той отбягна удара. Отдалечи се, после отново се нагуши, загъргори и налетя. Нямаше спасение от неговото нахалство. Гълъбицата приплясна с крила и политна към насрещната кооперация. Беше последвана от своя ухажор. Така е в живота. Любовта движи света.

ИЗВЪНРЕДНО ПРОИЗШЕСТВИЕ

— Пеци бе! Иде Никулден бе, човеко!

— Е-е-е, та какво?

— Ами рибата, бе!?

— Да-а-а рибата...

— Какви рибари сме, ако не идем да хванем жива риба!

— Прав си, Ванчо! Ти ме знаеш, заплатата я бавят, жената без работа, щерките все искат десетолевки наедно... Хей го Стария пазар! Двама мездренци са виснали там и продават толстолоб по два лева парчето и шаран по пет. Къде ще ги намериш тия народни цени, ама и пари откъде ще намериш? Трябва да продам прясната ракия, дето я вадих преди месец, за да купя, ама не ми се продава. Нали ти дадох едно шише от нея, какво ще кажеш? Опита ли я?

— Опитах я! Малко нагарча!

— Ракия без пари и ще й намираш кусур...

— Я дай да идем за риба на язовира. Гледай го какво е временце хубаво. Все ще хванем нещо. Това лято един образ уцели щука, друг сом, трети бял амур. Пуснали са хайвер от всянакъв чешит риба.

— Бах маааму! Бял амур! Ама това е риба бижу бе, ортак!

— Днес е петък. Утрe е събота — пети. Таман за шести ще я разкостваме на масата...

— Разбрахме се!

Дъждът беше спрятал. Влажна мъгла се стелеше от Балкана. Въртеше се на кълба и проникваше навсякъде. Двамата приятели, нарамили раници и рибарски такъми, прескачаха влажните коловози на изток от жп гара. Коловозите бяха много, цяла редица, мокри, с кафяво-черни релси. В един залинял треволяк, досами последния коловоз, нещо изскимтя. Те се огледаха и спряха.

— Виж ги, бе! Виж ги! Какви са сладички. На по месец са. И кучката я няма. Кой знае къде маха с уши. Пет парчета и все различни! Виж онова с белите лапки и беличкото на опашката. Красиво е, нали?

Ако не беше моята къдрокоса Лиза, нямаше да се колебая и да го грабна.

— Ти си прав, Ванчо. Жената не обича кучета, ама сега му е късметът. Тук ще умрат от глад, а на мен ми трябва за лозе точно такова — порода „улична превъзходна“. Не яде по много, кара на хляб и огризки и така ти се радва, като те види, че ще ти се стопи сърцето. Я дай да си го грабна, ама... Вероятно има много бълхи. Нямаш ли никакъв полиетиленов плик да го сложа в него?

— За тебе — винаги! Ето, вземи!

— Маму ма, маму ма, ела ма, ела ма... Какво се разтрепера ма. Я да те видя! Момченце си, таман! Няма да ми правиш проблеми, нали...

— Защо не го сложиш в раницата? Ще те опикае.

— Та да опикае раницата ли? Така си му е добре. Ще го пуснем край язовира да се поразходи и натича. Ако кљвне нещо дребно, ще му го хвърля, за да видим дали ще стане рибар от него... Само че...

— Какво „че“?

— Как ще го кръстим?

— Джони, разбира се! Сега сме в Европейския съюз и всичко трябва да е на английски, даже имената на кучетата.

— Джони! Хей, Джонко, сладурче, започва новият ти живот, приятел, разбра ли? Той е разbral, ама и майка му е разбрала. Олекнало ѝ е на циците от един гладник.

— Хей го язовирът, къде ще се гарирате?

— Ами откъм лозята. Там са ловили белия амур.

— Ти да не мислиш, че амурът ни чака нас двамата. Сигурно вече се е заровил в тинята, та и опашката не му се вижда. Поне се вдигна мъглата, ама слънце май няма да огрее. Мрачно е.

— Това е добро вирче. Давай да слизаме. Носиш ли си столчето?

— Как иначе! Няма да сядам на мократа земя, я!...

— Аз съм приготвил стръв още от снощи. Имаше малко дроб за Лиза, та нарязах едно парченце. Вземи, опитай. Амурът кълве на мърша, пък и сомът! Не дай боже да кљвне сом! Имало го е и него.

— За сом ще трябва да пуснеш бърза телеграма... Тихо сега, тихо. Амурът се плаши от шум и човешки разговор.

— Мигар ти разбира български?

— Шишишт!

— ...

— Абе, Пеци!

— Шишишт!

— Наа... мен... ми... кълве бе, ортак...

— Да бе! Тегли бе! Теглииии!

— ...

— О-о-оп! О-о-оп!... Те ти го! Голямо е... Ох, на баткото... Ох!

Дай кепчето! Ето, ето, ето... шляп, шляп, шляп... Го-олямо е!

— Да, голямо е, ама... Ама не е бял амур! Таранка е, голиат! Абе аз казвах ли ти, че тук е едрата риба! Има повече от кило! Ха честито!

— Мерси! Да ти се връща! Джонко! Джонкоо... ела го помириши бе, помияр! Ха така! Те това е риба бе, пич! Само че ти е голяма за ядене. Ще ти хванем по-дребно.

— Те му по-дребното! Царица! Пълно е с подобен боклук тук. Красиви са като риби, но не стават за нищо. Хвърли му я! Ама не така, де. Плаши го рипането ѝ. Удари я с ножа по главата, а после я порни по средата и му я хвърли. Да потече кръвта...

— Яде бе, ортак! Яде! Тоя трябва да е гладувал като куче. Я виж само как сладко яде!

— Ще стане рибар, личи си! Остави псето, ами си гледай въдицата... Пююю, ортак! Удави се плувката, бе! Дърпай!

— Брех мааму! Те това е...

— Бял амур! Ха честито!

— Ура-а-а-а! Ела да си стиснем ръце!... Тръгна...

— ...

— Тръгна, ама вече сме почти един час тук, а рибата не ще да чуе... Освен царици, друго не съм ловил...

— Не бой се, ще ти дам голямата таранка да се отсрамиш пред жената и дъщерите.

— С една таранка пет гърла не можеш на храни!

— Хайде де, хайде! Още не е заваляло, ще поседим час-два, белким хванеш и ти амур.

— Не е заваляло, ама заваля... Тоя панталон, дето съм обул, само изглежда топъл. Чист брезент си е и студенее, та се не трае. Ще взема да си хвана една простуда тъкмо за празника.

— Нали имаш ракия, пък и горчива да е...

— Ти бъзикаш ли се с мен бе, ортак!

— Да бе. Дай да си ходим, заваля. Температурата трябва да е около пет градуса. Виж как излиза пара от устата, като духнеш... Да събираме такъмите и да вървим. Хайде, рошльо, хайде, Джони! Пъхай се в полиетиленовия плик и да се прибираме. Ето ти го, заедно с голямата таранка. Нали ти я обещах!

— Мерси, все пак! Ще си го върна, ама като идем другия път. Първата уловена от мен риба ще е за теб!

— Нека го доживеем най-напред!

— Абе знаеш ли, че той юнак рита като магаре и едва го удържам.

— Що не го туриш в раницата? Има място...

— Да бе, това е идея!... Хайде вътре, пич! И да не цивриш, че те оставям при майчето и братчетата.

— Така е добре... Дъждът се усили. Няма ли да минеш към нас да пийнем от твоята ракия. Жената ще ѝ сложи захар, ще я стопли, а и ние ще се стоплим...

— Добре бе, ортак, няма проблем.

— Жено! Жено ма! Отваряй на ортаците! Отваряй и поемай амура!

— Да не повярваш! Моят Ванчо хванал бял амур!

— Колко кила му даваш, като го гледаш?

— Ами повече е от две кила! Тъкмо за Никулден. Утре ще го приготвя с лук и орехи, запечен на фурна. Ти и оня път рече, че си хванал амур, а после ми казаха, че са те видели да го мерят в магазина на кило. Какъв лъжец си само!

— Хвана го ма, Силве! Те това е кръст! Хвана го пред очите ми! Печен е Ванчо!

— А какво скимти в раницата ти?

— Леле-е-е, забравих за Джони! Дано не се е задушил...

— Кученце ли сте си намерили? Ех, какво е сладичко... Ела ми, маминкото...

— Джони го кръстихме!

— Ела... Джони, ела ми на мама!

— Баш американец е! Джони Кеша! Като оня кънтри певец, дето обичаш да го слушаш.

— Красив е! Много е красив, ама... каква е тая кръв по муциуната му?

— Бах мааму! Тоя мискинин е ял от рибата. Проял е плика и е нагънал таранката. Бах тоя гладник! Я чакай да видя колко е изял?... Почти една трета от рибока! Започнал е от опашката! Ванчоо-о-о! Взех си още един гладник в къщата! Моя милост, безработната жена, дъщерите и тоя Джони! Дупе да ми е яко!...

— Не бой се, Пеци! Тия дни ще дават заплатата.

— Дали са я вече... Ванчо! Ходих с банкоматната ти карта и я дръпнах. Пеци ще има пари да купи риба за Никулден!

— Ще купя, ще купя! Бах мааму! Ега ти гладника!

— ...

— Гладник, ама виж какъв е хубавец! Като поотрасне, ще го доведеш до лозе. Имаме много късове, да ги разгони де! Ще му опечем риба на въглени и ще го нагостиим. Само го къпи редовно, сега ми се струва, че е пълен с бълхи. Я виж как се чеше...

— Как ли! Това за бълхите е почти сигурно! То мен ме захапаха, та него ли!... — каза жаловито Пеци и се запоска усилено по левия глезен...

06.12.2009 г.
Враца

Издание:

Автор: Алекс Болдин

Заглавие: Песента на токачката

Издание: първо

Издател: БГкнига

Град на издателя: София

Година на издаване: 2012

Тип: сборник разкази

Националност: българска

Редактор: Галина Кирилова

Художник: Алекс Болдин

ISBN: 978-954-8628-26-6

Адрес в Библиоман: <https://biblioman.chitanka.info/books/4752>

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на **Моята библиотека** и нейните всеотдайни помощници.

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.